

VUOSIKERTOMUS 2016

**KANSALLISGALLERIA •
FINLANDS NATIONALGALLERI •
FINNISH NATIONAL GALLERY •**

ATENEUMIN TAIDEMUSEO • NYKYTAITEEN MUSEO KIASMA • SINEBRYCHOFFIN TAIDEMUSEO

Sisällys

Hallituksen puheenjohtajan katsaus

4

Pääjohtajan katsaus

7

Kansallisgalleria

9

Näyttelytoiminta

15

Kansallisgallerian kokoelma

25

Muu toiminta

29

Liitteet

38

KAN ● SALLIS ● GAL ● LERIA

VUOSIKERTOMUS 2016

Hallituksen puheenjohtajan katsaus

Kansallisgallerian kolmas toimintavuosi oli suurmenestys. Huippunäyttelyt niin Ateneumin taidemuseossa, Nykyaiteen museo Kiasmassa kuin Sinebrychoffin taidemuseossa-kin rakensivat kansainvälistä yhteistyötämme entistäkin vahvemiksi ja vaikuttavammiksi. Visiomme, jonka mukaan Kansallisgalleria on vuonna 2020 pohjoisen Euroopan kiinnostavin kansallisgalleria, on hyvää vauhtia toteutumassa.

Työmme onnistui kaikilla tärkeimmillä mittareilla: kokonaiskävijämäärä nousi uuteen huippulukemaan, näyttelyt olivat kansainvälisesti korkeatasoisia ja henkilöstön työhyvinvointi kasvoi. Kuluneena vuonna menestyksen kulmakivinä olivat mm. Ateneumin valloittava "Japanomania pohjoismaisessa taiteessa", Kiasman "Ernesto Neto" sekä Sinebrychoffin taidemuseon "Asetelma – Elämä tarjottimella". Nämä kaikki tehtiin vahvasti yhteistyössä eri kansainvälisten taidetoimijoiden kanssa, ja Kansallisgallerian omaa tuotantoa oleva Japanomania jatkoi kiertonäyttelynä myös ulkomaille.

Myös kansainvälisten kokoelmalainojemme määrä kasvoi: Kansallisgallerian kokoelmasta lainattiin ulkomaisiin taidemuseoihin ja -näyttelyihin vuoden 2016 aikana kymmeniä teoksia. Kokoelmamme huiputeoksia oli nähtävillä näyttelyissä mm. Yhdysvalloissa New Yorkin Metropolitan Museum of Artissa, Espanjan Bilbaossa Guggenheim-museossa, Tanskan Humlebækissa Louisiana-museossa ja Unkarin Budapestissa valtion kaunotaiteiden museo Szépművészeti Múzeumissa. Upea kansallisomaisuutemme on siis jo vahvasti esillä myös maamme rajojen ulkopuolella. Tämän kaltainen strategian mukainen kokoelmatyö tulee vielä vahvistumaan tulevaisuudessa.

Kotimaassa vaikuttavuutemme on aina ollut vankalla pohjalla, mutta myös sen osalta pystyimme kuluneen vuoden aikana tekemään entistä parempaa tulosta. Kansallisgallerian teoksia on laajasti mukana monissa näyttelyissä eri puolilla maata. Erityisen vahvaa vaikuttamistyötä Kansallisgalleria tekee taidekasvatuksen saralla. Kiasmassa järjestetyt vauvojen ja taaperoiden taidepajat keräsivät jälleen satojen osanottajien joukon. On hienoa huomata näiden kaikille alle 18-vuotiaille maksuttomien tapahtumien keräävän

vuosi vuodelta enemmän kävijöitä, sillä onhan taidekasvatus jokaiselle lapselle kuuluva oikeus.

Lisäksi lukuisat koululaisryhmät vierailivat ennätystahdilla niin Ateneumin uudistetussa "Suomen taiteen tarina"-kokoelmanäyttelyssä ja upeassa Modiglianissa kuin Kiasman Ernesto Neto ja Choi Jeong Hwa -näyttelyissäkin. Sinebrychoffin taidemuseossa lapsia ja nuoria veti erityisesti näyttelyihin liittyvä työpajatoiminta ja kotimuseo, jossa voi perehtyä seikkaperäisesti Paul ja Fanny Sinebrychoffin elämään ja taideharrastukseen. Koululaiset ympäri Suomen pääsivät tasa-arvoisina nauttimaan uudenlaisista elämyksistä kuvataiteen parissa, ja tämän työn on oltava yksi Kansallisgallerian tärkeimpiä kohteita myös tulevaisuutta suunniteltaessa.

Vuoden aikana Kansallisgalleria myös valmisteli jo seuraavaa vuotta, ja maamme itsenäisyyden juhluvuotta juhlistetaan myös kuvataiteen kautta. Tärkeinä panostuksina suunniteltiin Ateneumin "Suomen taiteen tarina"-kiertonäyttely, joka tulee juhluvuoden aikana viemään lähes sata suomalaisen taiteen merkiteosta näytteille Rovaniemelle, Ouluun ja Kuopioon, sekä Kiasmassa järjestettävä kansainvälinen nykyaiteen suurnäyttely ARS17 "Hello World". Tätä kaikkea Kansallisgallerian hallituksen puheenjohtajana seuranneena uskallan väittää, että maamme itsenäisyyden Suomi 100 -juhlustus tulee olemaan myös kuvataiteen osalta huippuluokkaa.

Kansallisgallerialaiset tekivät erinomaista työtä vuonna 2016, siitä esitän koko hallituksen puolesta suuren kiitoksen koko henkilöstölle. Haluan myös kiittää sekä kaikkia Kansallisgallerian varainhankintaa tukeneita että jokaista Kansallisgallerian museokävijää siitä meille suomastanne luottamuksesta, jonka eteen koko organisaatio tulee tekemään töitä myös vuonna 2017. Taloudellisia tavoitteita ei saavutettu varsinaisen toiminnan osalta, ja ne muodostavat haasteen tulevalle toiminnalle.

Helsingissä 21.3.2017

Tarja Halonen
Kansallisgallerian hallituksen puheenjohtaja

Suomen taiteen tarina -kokoelmanäyttely Ateneumin taidemuseossa.

KUVA: KANSALLISGALLERIA/HANNU AALTONEN

Ilja Repin (1844–1930)

***Jelizaveta Zvantsevan muotokuva* (1889)**

Kansallisgalleria, Finlands Nationalgalleri, Finnish National Gallery

KUVA: KARI SOINIO

Pääjohtajan katsaus

Kansallisgalleria on muutaman viime vuoden aikana käynyt läpi tuntevan muutoksen siirtyessään valtion virastosta julkisoikeudelliseksi säätiöksi. Tämä on ollut hieno yhteinen kehitystyö, jonka ansiosta pystymme onnistumaan tehtäväsämme keskeisenä kansallisena kulttuurilaitoksena. Tulokset puhuvat tämän muutoksen puolesta: olemme kuvataiteen suurin ja innostavin toimija maassamme ja hyvässä vauhdissa matkalla tavoitteeseemme olla vuosikymmenen vaihtuessa koko pohjoisen Euroopan kiinnostavin kansallisgalleria.

Kaiken tämän olemme saavuttaneet ja tulemme saavuttamaan uskomalla arvoihimme: yhdessä, avoimesti, asiantuntevasti. Vain tekemällä jatkuvaa, saumatonta yhteistyötä meidän on ollut mahdollista päästä niihin tuloksiin, joista mediakin loppuvuodesta 2016 kertoi: kaikkien aikojen kävijäennätys 772 664 museovierasta Kansallisgallerian museoissa. Tämä on hieno saavutus, jonka takana on vahva yhdessä tehty työ.

Suomi 100 -hankkeessa, jossa olemme tiiviisti mukana, luotetaan yhdessä tekemiseen. Samaan luotamme mekin. Uskomme, että yhdessä jokainen saavuttaa enemmän. Yhteistyön voima on näkynyt erityisesti siinä, miten olemme yleisövirran kasvattamisen lisäksi onnistuneet kehittämään myös henkilöstömme hyvinvointia.

Kuluneena vuonna kehitimme esimerkiksi työelämän tunnetaitoja ja projektijohtamista. Perustimme Kansallisgallerian yhteisen projektitoimiston ja loimme koko organisaation tasolla toimivan projektimallin. Hieno, koko organisaatiomme henkiseen hyvinvointiin vaikuttava uudistus oli CoPassion – työelämän tunnetaidot -valmennuksen käynnistäminen. CoPassion tarjoaa meille tulevaisuudessa uudenlaisia työkaluja sujuvaan yhteistyöhön ja ristiriitatilanteiden ehkäisemiseen.

Kansainvälinen työvaihto-ohjelmamme on tuonut mukanaan uusia tuulia ja innostusta. Verkostoitumista ja osaamista vahvistavan ohjelmamme kautta lähetämme joka vuosi 1–3 työntekijälle mahdollisuuden osallistua kahden kuukauden mittaiseen kansainväliseen työvaihtoon. Tavoitteenamme on näin saada muiden maailmalla menestyvien museoiden parhaat käytännöt myös meille. Samalla jaamme osaamista ja tuomme uusia näkökulmia tapoihimme toimia ja työskennellä.

Kaikki tämä kehittämistyö on tuottanut hyvää tulosta. Olimme jo kolmatta vuotta mukana Great Place to Work (GPTW) -tutkimuksessa, jossa tavoitteenamme on nostaa Kansallisgalleria yhdeksi Suomen parhaista työpaikoista vuoteen 2018 mennessä. Tutkimuksen Trust Index -luku nousi vuonna 2016 jo lukuun 72 %, jossa on kuusi prosenttiyksikköä nousua edellisestä vuodesta. Vuoden 2017 aikana tavoitteenamme on olla jo lähellä 80 %:a – tuloksessa, johon pääsevät aidosti maamme parhaiksi arvostetut työpaikat. Hyvästä kehityksestä Kansallisgallerialle myönnettiin GPTW-sertifikaatti, jonka saavat organisaatiot, joiden indeksi ylittää 70 %.

Jatkamme yhteistyön kehittämistä ja asiantuntijuuden vahvistamista, jotta pystymme saavuttamaan strategiassa asettamamme tavoitteet. Tässä tulemme onnistumaan hienon näyttelyohjelmiston, vahvan yleisötyön, positiivisen brändinrakentamisen ja hyvinvoivan, asiantuntevan henkilöstön avulla.

Vaikka Kansallisgallerian kokonaistulos oli taloudellisesti ylijäämäinen ennen rahastosiirtoja, varsinaisen toiminnan tulos jäi 0,9 milj. euroa alijäämäiseksi. Talouden prosessien ja niitä tukevien järjestelmien kehittäminen vaatii edelleen suurta huomiota. Tuotto-kulurakenteen tasapainon saavuttaminen vaatii aktiivisia toimenpiteitä.

Kansallisgallerian varainhankinta tulevaisuuden kehitystyön turvaamiseksi on ollut vahvasti käynnissä koko vuoden. Lukuisat yhteisöt, yritykset ja yksityishenkilöt ovat osallistuneet keräykseen, jonka tuloksena tuleva rahasto on valtion lupaama vastinraha lisättynä karttunut jo lähes kymmenellä miljoonalla eurolla. Erityisen lämmin kiitos Jane ja Aatos Erkon säätiölle sekä Jenny ja Antti Wihurin rahastolle, jotka molemmat ovat miljoonan euron lahjoituksella antaneet erityisen panoksensa Kansallisgallerian tulevaisuuden rakentamiselle. Kiitän koko Kansallisgallerian ja sen tulevien museovieraiden puolesta kaikkia keräykseen osallistuneita, Te kaikki olette antaneet panoksenne meidän tärkeimmän tehtävämme – suomalaisen kulttuuriperinnön rakentamisen ja kuvataiteen edistämisen – onnistumiselle.

Helsingissä 21.3.2017

Risto Ruohonen
Pääjohtaja, Kansallisgalleria

Humanoidi kohtaa Kiasman kokoelmiin kuuluvan Jukka Korkeilan teoksen *Valoa ja Elämää* (2013). Kiasma-teatteri, Toisissa tiloissa: Maan ulkopuolinen taide. Humanoidihypoteesi 2, 16.4.–4.5.16.

KUVA: KANSALLISGALLERIA / PIRJE MYKKÄNEN

KANSALLISGALLERIA

Kansallisgalleria on julkisoikeudellinen säätiö, jonka perustamista ja toimintaa ohjaavat 1.1.2014 voimaan astuneet laki ja asetus Kansallisgalleriasta. Organisaation toimielimet ovat valtuuskunta, hallitus ja pääjohtaja. Valtuuskunnan ja hallituksen nimittää opetus- ja kulttuuriministeriö, pääjohtajan valtioneuvosto. Kansallisgalleria kuuluu opetus- ja kulttuuriministeriön toimialaan, ja sen pääasiallinen rahoittaja on valtio.

Kansallisgalleriaan kuuluvia museoita ovat Ateneumin taidemuseo, Nykytaiteen museo Kiasma ja Sinebrychoffin taidemuseo.

Kansallisgallerian tehtävänä on ylläpitää ja kartuttaa Suomen valtion omistamaa Kansallisgallerian kokoelmaa, johon kuuluu lähes 40 000 taideteosta sekä arkistoaineistoa ja esineitä.

Kansallisgallerian kokoelman ylläpidosta huolehtii kokoelmahallintaosasto. Kansallisgallerian kokoelma muodostuu taideteoksista, arkistoaineistosta ja esineistä ja on valtion omistuksessa olevaa kansallisomaisuutta, joka on talletettuna Kansallisgalleriaan. Valtion taideteostoimikunnan kokoelma muodostuu siihen hankituista taideteoksista. Kokoelma on valtion omaisuutta. Näiden kokoelmien sisältämät taideteokset eivät sisälly Kansallisgallerian taseeseen.

Lisäksi Kansallisgallerian tehtävänä on harjoittaa näyttelytoimintaa ja muuta taidemuseotoimintaa, osallistua taidemuseoalan asiantuntijana museoalan kehittämiseen sekä huolehtia muista sille laissa säädetyistä tai opetus- ja kulttuuriministeriön antamista tehtävistä. Tehtäviään hoitaessaan Kansallisgalleria vahvistaa kuvataiteen yhteiskunnallista vaikuttavuutta.

Organisaatio

Kansallisgallerian säätiön valtuuskunta

Puheenjohtaja: Suomen taideyhdistyksen puheenjohtaja Lasse Saarinen

Varapuheenjohtaja: kansanedustaja Raija Vahasalo

Jäsenet: kansanedustaja Eeva-Johanna Eloranta, kansanedustaja Kimmo Kivelä, kansanedustaja Aila Paloniemi, kansanedustaja Eila Tiainen, kansanedustaja Mikaela Nylander, kansanedustaja Satu Haapanen, kansanedustaja Jouko Jääskeläinen, kuvataiteilija Kalle Mustonen, taidemaalari, dekaani Markus Konttinen sekä opiskelija Tiitus Petäjäniemi.

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimesi keväällä 2017 uudelle kaksivuotiskaudelle valtuuskunnan seuraavassa kokoonpanossa: puheenjohtajana Suomen taideyhdistyksen puheenjohtaja Lasse Saarinen, varapuheenjohtajana Juhana Vartiainen ja jäseninä kansanedustaja Eeva-Johanna Eloranta, kansanedustaja Kimmo Kivelä, kansanedustaja Aila Paloniemi, kansanedustaja Paavo Arhinmäki, kansanedustaja Mikaela Nylander, kansanedustaja Emma Kari, kansanedustaja Antero Laukkanen, kuvataiteilija Ida Pimenoff, taidemaalari, dekaani Markus Konttinen ja opiskelija Titta Aaltonen.

Hallitus

Puheenjohtaja: presidentti Tarja Halonen

Varapuheenjohtaja: dosentti Hannele Lehto

Jäsenet: toimitusjohtaja Martin Estlander, museonjohtaja emerita Riitta Valorinta, hallituksen puheenjohtaja Mauri Niemi ja professori Heikki Hanka. Henkilöstön edustaja: Susanna Sääskilahti.

Kansallisgallerian johtoryhmä

Puheenjohtaja: pääjohtaja Risto Ruohonen

Varapuheenjohtaja: hallintojohtaja Janne Puhakka

Jäsenet: museonjohtajat Kirsi Eskelinen (Sinebrychoffin taidemuseo), Susanna Pettersson (Ateneumin taidemuseo), ja Leevi Haapala (Nykytaiteen museo Kiasma), sekä kokoelmahallintojohtaja Riitta Ojanperä.

Tilintarkastus

Kansallisgallerian tilintarkastusyhteisönä toimi PriceWaterhouseCoopers Oy ja vastuullisina tilintarkastajina KHT Samuli Perälä ja JHTT Juha Huuskonen.

Kansalliskallerian hallitus ja yksiköiden johtajat:

Eturivi: Susanna Sääskilahti, Hannele Lehto, Tarja Halonen, Riitta Valorinta, Kirsi Eskelinen
Takarivi: Heikki Hanka, Risto Ruohonen, Mauri Niemi, Martin Estlander, Leevi Haapala,
Janne Puhakka, Riitta Ojanperä, Susanna Pettersson

KUVA: KANSALLISGALLERIA / PIRJE MYKKÄNEN

Vuosi 2016

Kansallisgallerian museoissa vieraili vuoden aikana yhteensä 772 664 kävijää (v. 2015 533 533). Saavutettu kävijämäärä ylitti asetun tavoitteen n. 175 000 kävijällä. Kasvuun vaikuttivat sisältöjen kiinnostavuus sekä toisaalta Museokortin aktiivinen käyttö. Museokortilla käytiin Kansallisgallerian museoissa yhteensä lähes 160 000 kertaa, joka on n. 26 % kaikista Museokortti-käynneistä koko Suomessa. Maksullisten kävijöiden osuus oli 59 % (v. 2015 57 %). Kaikkien kolmen museon kävijäluvut ylittivät etukäteen tehdyt vuosiarviot. Ernesto Neto ja Mona Hatoum nostivat Kiasman kävijämäärän 319 945 henkeen, joka on 109 000 kävijää enemmän kuin oli vuoden tavoite. Ateneumissa Japonismi ja Modigliani innostivat suomalaisia niin, että vuoden kävijäärä 350 000 ylittyi 45 000 kävijällä. Sinebrychoffin taidemuseon näyttelyt keräsivät upean, 55 521 kävijän huippulukeman, joka ylitti tavoitteen yli 20 000 kävijällä. Erityisesti Venäläiset mestarit kiinnosti yleisöä. Yhteensä Kansallisgallerian museoissa oli vuoden aikana 20 näyttelyä (liite 1).

Vuosi 2017 on jatkanut päättyneen vuoden linjalla: museoidemme tarjonta on kiistatta kiinnostavaa ja vuoden 2017 alku on ollut kävijämäärältään vilkas.

Kansallisgallerian kokoelmaa kartutettiin museoissamme myös vuonna 2016. Keskeisiin kokoelmahankintoihin sisältyvät Helene Schjerfbeckin Omakuva (1912), joka hankittiin Yrjö ja Nanny Kauniston rahaston varojen turvin, Jani Leinosen Tottelemattomuuskoulu, (2015), sekä Giovanni Battista Tiepolon Tutkielma naisen päästä (n. 1730).

Kansallisgallerian neljännen toimintavuoden keskeisiä asiakokonaisuuksia olivat runsaan näyttelytoiminnan lisäksi

monipuolinen tutkimustyö, organisaation kehittäminen erityisesti projektitoiminnan osalta (ks. luku 4.1.4), Suomi 100 -juhlavuoteen liittyvien kokonaisuuksien valmistelu sekä varainhankintakampanjan toteuttaminen.

Kansallisgallerian kokoelmastrategian osalta hallitus hyväksyi kokoelmatoiminta-ohjelman sekä siihen liittyvät strategiset linjaukset.

Kansallisgallerian museot toimivat yhteistyössä johtavien kansainvälisten museoiden kanssa. Toimivat yhteistyöverkostot näkyvät myös aktiivisena näyttelyvaihtona.

Varainhankintakampanjan valmistelussa siirryttiin konkreettisten toimenpiteiden toteutukseen. Kampanja ei saavuttanut 2016 aikana sille asetettuja keräystavoitteita, sillä säätiöiden ja suuryritysten vuodelle 2016 ajatellut päätökset siirtyivät vuodelle 2017. Yleinen taloudellinen tilanne on kampanjan suhteen erittäin haastava, mutta Kansallisgallerian kampanjan sisältö ja tavoitteet ovat kuitenkin lahjoittajia puhuttelevia ja viesti on tärkeä. Näin ollen varainhankinnan uskotaan saavuttavan sille asetetut kokonaistavoitteet keräyskaudella.

Muutoinkin organisaation toimintaa parannettiin vuoden aikana käytännössä havaittujen kehittämiskohteiden pohjalta, ja kehittämistyö jatkuu myös tulevaisuudessa. Kansallisgalleria on mukana Great Place To Work -tutkimuksessa (GPTW), ja siinä Kansallisgallerian tavoitteena on olla yksi parhaista suomalaisista työorganisaatioista vuoteen 2018 mennessä. Maaliskuussa 2017 Kansallisgalleria sai tunnustuksena GPTW-sertifikaatin. Sertifikaatti myönnetään organisaatioille, joiden GPTW trust -indeksi on yli 70 %.

Kansallisgallerian kävijät 2012-2016 (lkm)	2012	2013	2014	2015	2016
Ateneumin taidemuseo	400 079	261 969	410 173	263 960	397 198
Nykytaiteen museo Kiasma	182 170	165 715	147 768	235 560	319 945
Sinebrychoffin taidemuseo	25 308	44 274	28 066	34 013	55 521
Yhteensä	607 557	471 958	586 007	533 533	772 664

Taloudellinen tulos ja toiminnan laajuus

Kansallisgallerian tilikauden tulos oli ennen rahastosiirtoja 1,2 milj. euroa ylijäämäinen (v. 2015 0,8 milj. euroa alijäämäinen). Rahastosiirtona on tehty varainhankinnan tulojen, 2,5 milj. euroa, siirto peruspääomaan. Varsinaisen toiminnan osalta ministeriön avustukset huomioiden toiminta oli 0,9 milj. euroa alijäämäinen (v. 2015 0,8 milj. euroa alijäämäinen).

Varsinaisen toiminnan tuotot olivat 17,6 milj. euroa (v. 2015 17 milj. euroa). Pääsylipputulosten osalta kokonaiskertymä oli 4,7 milj. euroa (v. 2015 3,3 milj. euroa) Ateneumin osuus pääsylipputulosta oli 62 % (v. 2015 58 %), Kiasman 31 % (v. 2015 38 %) ja Sinebrychoffin taidemuseon 6 % (v. 2015 4 %).

Varsinaisen toiminnan kulut olivat 31,1 milj. euroa (v. 2015 30,4 milj. euroa). Suurimmat kuluerät ovat henkilöstömenot 11,3 milj. euroa v. (v. 2015 11,0 milj. euroa), vuokramenot 9,3 milj. euroa (v. 2015 9,3 milj. euroa), näyttely-ohjelmiston ja tapahtumatoiminnan kulut 3,8 milj. euroa (v. 2015 3,5 milj. euroa) ja muut kiinteistökulut (vartiointi, siivous, sähkö, kiinteistöjen ylläpito) 1,8 milj. euroa (v. 2015 1,7 milj. euroa).

Kansallisgallerian v. 2016 kulujen osuudesta opetus- ja kulttuuriministeriön toiminta- ja vuokra-avustukset kattoivat 70 % (v. 2015 71 %). Toiminta-avustuksen suuruus oli 12,5 milj. euroa (sama kuin v. 2015) ja vuokra-avustukset 8,7 milj. euroa (v. 2015 8,7 milj. euroa). Valtion taideteostoimikunnan toimintaan ministeriö antoi erillisavustuksen 0,3 milj. euroa. Tarkemmat erittelyt löytyvät tuloslaskelman liitetiedoista.

Kansallisgallerian liiketoimintatoiminnan tuotot olivat kaikkiaan 2,6 milj. euroa (v. 2015 2,4 milj. euroa), josta museo-kauppatoiminnan tulot 1,7 milj. euroa (v. 2015 1,2 milj. euroa). Liiketoimintatoiminnan kulut olivat 2,3 milj. euroa (v. 2015 2,1 milj. euroa). Museo-kauppatoiminnan osalta keskimyynti museoissa vierailutta asiakasta kohti oli 2,2 euroa (v. 2015 2,4 euroa). Muita liiketoiminnan tuloja kauppatoiminnan lisäksi ovat mm. palvelu-, vuokra- ja muut myyntitulot.

Kansallisgallerian varainhankinnan osalta kampanjan tuottoja kertyi tuloslaskelmaan kirjattuna kaikkiaan 2,5 milj. euroa. Merkittävimmät säätiölahjoittajat miljoonan euron lahjoituksilla olivat Jane ja Aatos Erkon säätiö sekä Wihurin säätiö. Muita merkittäviä lahjoittajia olivat Algol Oy, H.G. Paloheimo Oy, Hidex Oy, Kansan Sivistysrahasto, Koiviston Auto-konserni, Oy Veho Ab, Microsoft, Pohjantähti Keskinäinen

Vakuutusyhtiö, Quattro Mikenti Group Oy, Salomaa Yhtiöt Oy, TT Gasket – Tampereen Tiivisteteollisuus Oy sekä Westpro CC Oy. Yksityishenkilöiden lahjoituksia saatiin vuoden aikana yhteensä 106 848 euroa. Opetus- ja kulttuuriministeriö tilitti 31.8.2016 tilanteesta vastinrahana 1,6 milj. euroa, joka on tilinpäätöksessä merkitty taseeseen omaan peruspääomaan.

Kansallisgallerian pääoman sijoitussalkkuun ei tehty lisäsijoituksia v. 2016 aikana, ja sen kirjanpitoarvo oli 9,9 milj. euroa. Sijoitussalkun markkina-arvo vuoden lopussa oli 12,1 milj. euroa (v. 2015 11 milj. euroa). Sijoitustoiminnan tavoitteet ja strategia on määritelty hallituksen sijoitusstrategian mukaisesti.

Taseen loppusumma oli vuoden lopussa 21,5 milj. euroa (v. 2015 18,3 milj. euroa). Oma pääoma vuoden 2016 lopussa oli 16,9 milj. euroa (v. 2015 14,0 milj. euroa)

(Liite 1: Keskeiset tunnusluvut 2014, 2015 ja 2016)

Toiminnan laajuus	2015	2016
Kokonaistuotot (milj. euroa)	29,5	32,7
Kokonaiskulut (milj. euroa)	30,4	31,5
Tilikauden tulos (milj. euroa, ennen rahastosiirtoja)	-0,8	1,2
Näyttelykäynnin keskitulo (€)	6,16	6,09
Museokauppatoiminnan keskimyynti/museokävijät (€)	2,35	2,18
Omarahoitusosuus (%)	21,0	27,0

Kokonaistuotot (milj. euroa)	2015	2016
OKM avustustuotot (kaikki yht.)	23,0	21,6
Pääsylipputulot	3,3	4,7
Muut varsinaisen toiminnan tulot	0,3	0,3
Liiketoiminnan tuotot	2,4	2,6
Yhteistoiminnan tulot	0,5	0,8
Varainhankinnan tulot		2,5
Yhteensä	29,5	32,7

Suomen taiteen tarina -kokoelmanäyttely Ateneumin taidemuseossa.

KUVA: KANSALLISGALLERIA/HANNU AALTONEN

NÄYTTELYTOIMINTA

Vahva näyttelytoiminta perustuu tutkimukseen ja laajaan kokoelmaan

Yksi Kansallisgallerian kolmesta strategisesta painopisteestä vuosille 2015–2020 on kokoelma- ja näyttelytoiminnan rakentaminen innostavaksi niin, että sen vaikuttavuus kasvaa. Vuoden 2016 museoyksiköiden toiminta oli monipuolista ja kansainvälistä. Kokoelmahallintaosaston yhteistyö museoyksiköiden kanssa on keskeistä niin tutkimuksen, arkistotyön

kuin kokoelmien konservoinninkin kannalta. Museoyksiköiden tekemät kokoelmahankinnat luovat uusia kerrostumia Kansallisgallerian kokoelmaan, jonka kautta Suomen historiaa ja taidehistoriaa rakennetaan ja tutkitaan nyt ja tulevaisuudessa.

Ateneumin taidemuseo

Ateneumin taidemuseon vuosi oli suurten kävijälukujen, Suomen taiteen tarinan avaamisen ja kansainvälisen taiteen juhlaa. Ateneum-rakennus saatiin laajan kattoremontin jälkeen taas kokonaisuudessaan käyttöön. Samalla tilojen käyttö järjestettiin uudestaan, kun Suomen taiteen tarinalle varattiin museon kaksi ensimmäistä kerrosta ja vaihtuvat näyttelyt siirrettiin kolmanteen kerrokseen.

Yleisö sai tutustua Henri Cartier-Bressonin valokuviiin ja Auguste Rodinin veistoksiin, kokonaan uudesta näkökulmasta koottuun japonismi-näyttelyyn eli Japanomaniaan Pohjoismaisessa taiteessa 1875–1918 sekä amerikkalaisen Alice Neelin elämänmakuisiin maalauksiin. Vuosi huipentui maailmantaiteen klassikon, taidemaalari ja kuvanveistäjä Amedeo Modiglianin retrospektiivisen näyttelyn avajaisiin. Näyttelyiden yhteydessä järjestetyt tutkijaseminaarit kansainvälisine puhujineen syvensivät näyttelyiden teemoja.

Vuoden merkittävin teoshankinta oli Helene Schjerfbeckin Omakeuva (1912), joka hankittiin Yrjö ja Nanny Kauniston

rahaston varojen turvin. Lisäksi museo sai vastaanottaa merkittäviä lahjoituksia, joista mainittakoon erityisesti Tuomo Sepon kokoelma sekä Lennart Segerstrålen ja Juhana Blomstedtin teoksista muodostuvat kokonaisuudet.

Ateneumin vientinäyttelytoiminnan piiriin kuuluivat muun muassa Helene Schjerfbeck -näyttelyn kiertue Japanissa, Japanomanian avaaminen Oslossa ja Alice Neelin esittämisen Haagissa sekä Tove Jansson -näyttelykokonaisuuden avaaminen Tukholmassa.

Vuoden aikana järjestettiin 216 työpajaa, 996 opastusta sekä 173 tapahtumaa, joista mainittakoon Urban Apa, Ateneum Klubit sekä vuoden loppupuolella käynnistetty toimittaja Baba Lybeckin kulttuuridebattisarja Ateneum Live. Someseuraajien määrä kipusi vuoden mittaan uusiin ennätyslukemiin.

Ateneumin taidemuseossa vieraili vuoden aikana 397 198 kävijää (tavoite 350 000), joista maksavien asiakkaiden määrä oli 267 819 (67 %).

**Japanomania pohjoismaisessa taiteessa 1875-1918
-näyttely Ateneumin taidemuseossa 2016.**

KUVA: KANSALLISGALLERIA/HANNU PAKARINEN

Ateneumin vuoden 2016 keskeinen näyttely, Japanomania pohjoismaisessa taiteessa

Japanomania pohjoismaisessa taiteessa 1875–1918 -näyttely perustui monivuotiseen tutkimushankkeeseen ja avasi samalla uuden luvun japonismin tutkimukseen. Suuren suosion saavuttanut näyttely esitteli pohjoismaista taidetta ja taideteollisuutta sekä kansainvälisiä teosesimerkkejä muun muassa Metropolitan Museum of Artsin ja Van Gogh Museumin kokoelmista. Näyttely tuotettiin yhteistyössä Oslon Nasjonalmuseetin kanssa. Näyttelyn kuratoinnista vastasi intendentti Anna-Maria von Bonsdorff yhdessä norjalaisen kollegansa Vibeke Waallann Hansenin kanssa. Näyttelyn asiantuntijoina toimivat professori Gabriel Weisberg Yhdysvalloista ja National Museum of Western Artsin johtaja Akiko Mabuchi Tokiosta. Näyttelykirjan julkaisi kansainvälinen kustantaja Mercatorfonds.

Kokoelmatyö

Vuoden suurin kokoelmaan liittyvä ponnistus oli Suomen taiteen tarinan avaaminen Ateneumin kahdessa ensimmäisessä kerroksessa. Näyttely kuljettaa katsojansa 1800-luvun alusta 1970-luvulle saakka ja esittää Suomen taiteen kansainvälisessä yhteydessään. Susanna Petterssonin johdolla työskennelleeseen työryhmään kuuluivat Timo Huusko, Erkki Anttonen, Anu Utriainen, Riitta Ojanperä ja Hanna-Leena Paloposki sekä suuri joukko ammattilaisia. Näyttelyarkkitehtuurista vastasi hollantilainen Marcel Schmalgemeijer ja näyttelygraafiikasta Mariëlle Tolenaar. Samassa yhteydessä julkaistiin uusi kokoelmakirja, jossa on 16 taidehistoriallista artikkelia ja viisi nykykirjailijoiden kirjoittamaa novellia.

Teoshankinnat Ateneumin taidemuseoon

Helene Schjerfbeck: Omakuva (1912)

Teos kuuluu taiteilijan omakuvien ehdottomaan parhaimmiston. Schjerfbeck on luopunut luonnonmukaisen ihmiskuvauksen tavoittelusta ja esittänyt piirteensä karrikoituna ja käyttänyt voimakkaita värikontrasteja sisäisen maailmansa ilmentämiseksi. Kuvaustapa myös erottaa maalauksen aiemmista omakuvista. Schjerfbeck maalasi teoksen samana vuonna, jolloin hän täytti 50 vuotta. Maalaus hankittiin museon kokoelmaan Yrjö ja Nanny Kauniston rahaston turvin.

Tove Jansson: Omakuva (1942)

Omakuva on valmistunut vuotta ennen kuin Jansson piti ensimmäisen yksityisnäyttelynsä. Teos on hyvä esimerkki Janssonin tuotannon maalauksellisesta vaiheesta, jota tyypittivät muun muassa voimakkaat väriälinnat. Teos täydentää hienosti kokoelmassa jo olevien taiteilijaomakuvien sarjaa ja muistuttaa Janssonin taiteellisen uran merkittävästä puolesta – urasta taidemaalarina.

Museo sai vastaanottaa useita lahjoituksia. Näistä merkittävin oli lehtori Tuomo Sepon kokoelma. Lisäksi mainittakoon Juhana Blomstedtin sekä Lennart Segerstrålen teoksia sisältäneet kokonaisuudet.

Luettelo kaikista teoshankinnoista on liitteessä 3.

Tutkimushankkeet

Vuoden tärkeimmät tutkimus- ja inventointihankkeet kohdistuivat lahjoituskokoelmiin. *Tuulikki Pietilän testamenttikokoelman* inventointi- ja tutkimustyö saatettiin päätökseen. Kyseessä on maan kattavin Pietilä-kokoelma, ja se tarjoaa ainutlaatuisen mahdollisuuden taiteilijan tuotannon kokonaisvaltaiseen tarkasteluun. Vuonna 2017 kokoelmasta järjestetään näyttely taiteilijan syntymän satavuotisjuhlavuoden kunniaksi.

Niin ikään paneuduttiin *kajaanilaisen keräilijän, lehtori Tuomo Sepon kokoelman* inventointiin ja tutkimukseen. Kokoelma täydentää merkittävällä tavalla 1900-luvun kokoelmaa keskeisten tekijöiden kuten Tapani Raittilan, Reino Hietasen, Veikko Vionojan ja Ina Collianderin osalta. Kokoelmasta järjestetään näyttely ja julkaistaan kirja vuonna 2017.

Ateneumin taidemuseo

Muut käynnissä olevat tutkimukset

Ateneumin käynnistämä monivuotinen kansainvälinen *European Revivals -tutkimushanke* tuottaa uutta tietoa eurooppalaisista taidevirtauksista. Keskeiset yhteistyöpartnerit ovat Nasjonalmuseet Oslossa ja Scottish National Gallery. Uusiin tutkimusyhteistyökumppaneihin liittyi Coventryn yliopisto Isosta-Britanniasta.

Tämän lisäksi tulevien näyttelyiden valmistelemisen osalta keskityttiin ennen kaikkea *von Wrightin taiteilijaveljesten näyttelyyn* liittyvään elämäntyön taide- ja kulttuurihistorialliseen uudelleenkontekstualisointiin. Tutkimus tuottaa uutta tietoa taiteilijoista, kulttuuri- ja kuvataidekentästä sekä tieteen historian kehityksestä 1800-luvulla. Näyttely avataan loppuvuodesta 2017.

Lisäksi Ateneumin taidemuseon asiantuntijat osallistuivat Kansallisgallerian yhteisen FNG-Research-verkkojulkaisun toteuttamiseen julkaisemalla tieteellisiä artikkeleita.

**Suomen taiteen tarina -kokoelmanäyttely
Ateneumin taidemuseossa.**

KUVA: KANSALLISGALLERIA/HANNU AALTONEN

Suomi 100 -valmistelut

Suomi 100 -juhlavuoden valmistelut alkoivat hyvissä ajoin 2016 jokaisessa Kansallisgallerian kolmessa museossa. Keskeisimmät Suomi 100 -teot ovat:

- Taidetestaaja-projekti, jonka myötä Kansallisgallerian kolmeen museoon toivotetaan vuosina 2017–2018 tarvetulleiksi 10 000 kahdeksaslukulaista erilaisten taidekokemusten äärelle.
- Kulttuurisatunen: Kansallisteatterin, Kansallisoopperan tai -baletin, Kansallismuseon sekä Kansallisgallerian 100 euron yhteislippu, jolla pääsee vierailemaan kerran kussakin kohteessa.
- Ateneumin taidemuseon Suomen taiteen tarina – kiertävä kokoelmanäyttely Rovaniemen taidemuseossa 6.1.–23.4.2017, Oulun taidemuseossa 13.5.–17.9.2017 ja Kuopion taidemuseossa 6.10.2017–28.2.2018.
- Klassikot kiertueella 2017: Eero Järnefeltin Kaski – Raatajat rahanalaiset (1893) ja Helene Schjerfbeckin Toipilas (1888) kiertävät kahta eri reittiä yhteensä 11 eri taidemuseossa Maarianhaminasta Inariin.
- Japanomania pohjoismaisessa taiteessa 1875–1918 (19.1.–23.4.2017), Statens Museum for Kunst.
- Moderni nainen -näyttely New Yorkin Scandinavia Housessa (29.4.–3.10.2017) esittelee neljää suomalaista taiteilijaa ja heidän urauurtavaa rooliaan suomalaisessa taiteessa 1900-luvun vaihteessa. Helene Schjerfbeck (1862–1946), Sigrid Schauman (1877–1979), Ellen Thesleff (1869–1954) ja Elga Sesemann (1922–2007).
- Oi Maamme! – Ylen tuottaman ja toteuttaman, itsenäisyyden juhlavuoteen 2017 joukkoistetun arkistofilmiprojektin "Oi maamme!" valikoitujen osien esitys Kiasmassa ajalla 28.2.–12.3.2017.
- ARS17 – Hello World! -näyttely avautuu maaliskuussa 2017 Kiasmassa ja tarjoaa tuoreen lähestymistavan nykyaarteeseen laajentamalla kokemuksen myös verkkoon. Osana ARS17-näyttelyä aukeaa ARS17+ Online Art. Se on palvelu, joka esittelee noin 20 taiteilijan verkkoteoksia.
- Minä en ole minä – Tunnettuja ja unohdettuja muotokuvia 8.6.–31.12.2017 ja valokuvataiteilija Hannu Pakarisen näyttely 100 vuotta 100 kuvaa 8.6.–3.9.2017 Sinebryhoffin taidemuseossa.

Helene Schjerfbeck: *Omakuva* (1912)
Kansallisgalleria/Ateneumin taidemuseo.
KUVA: KANSALLISGALLERIA/HANNU AALTONEN

Nykytaiteen museo Kiasma

Kiasmassa vieraili 319 945 kävijää ja kävijätavoite 210 000 ylitettiin huomasti. Edellisen kerran 300 000 kävijän määrä ylitettiin Kiasmassa museon kahtena ensimmäisenä vuotena.

Kiasmassa jatkuivat alkuvuodesta Jani Leinosen Tottelemattomuuskoulu, joka nähtiin keväällä Aarhusissa Tanskassa ARoSin taidemuseossa sekä kansainvälinen ryhmänäyttely Eri mieltä: Nykytaiteen toisinajattelijoita, johon liittyi runsas Kiasma-teatterin ohjelmisto.

Vuoden avasi Valtion taideteostoihimikunnan kanssa järjestettyyn Kiasman taidekilpailuun osallistuneiden teosten näyttely Marskille kaveri. Kilpailun voittajiksi valittiin Harri Ahosen Watercolour ja Nestori Syrjälän Running Man, joka aloitti juoksunsa kesäkuussa.

Kevään ja kesän kansainvälinen näyttelyohjelmisto rakentui moniaistisuuden, elämyksellisyyden ja eri kulttuurien välisen kommunikaation teemoille. Brasilialaisen Ernesto Neton näyttely Boa täytti Kiasman ylimmät kerrokset. Choi Jeong Hwan teoksissa korealainen kuvaperinne yhdistyi globaaliin

kulutuskulttuuriin. Näyttelyyn liittyi Tokaluokkalaisten taideretki yhteistyössä Helsingin juhlatuokkien, Helsingin opetusviraston, Musiikkitalon, Helsingin kaupunginorkesterin ja Aalto Artsin kanssa. Lasten toteuttama yhteisteos nähtiin Taiteiden yönä Senaatintorilla. Kansainvälistä näyttelytarjontaa täydensi suomalaisen Jani Ruscican esityksellinen veistosinstallaatio Conversation in Pieces.

Syksyn teemana oli kantaaottavuus ja taiteilijoiden yhteiskunnallinen vastuu. Mona Hatoumin retrospektiivi sai rinnalleen valokuvaaja Meeri Koutaniemen ja tuottaja Arman Alizadin yhteisnäyttelyn Pahan jälkeen. Hatoumin näyttely oli yhteistyö Pariisin Centre Pompidoun ja Lontoon Tate Modernin kanssa. Näyttelyyn liittyi Kiasma-teatterissa Noora Dadun Fail – virheelinen esitys yhteistyössä Baltic Circle -festivaalin kanssa sekä koreografi Elina Pirisen ja dramaturgi Heidi Väätäsen Concerto under Waterlilies -esitys.

Museonjohtaja osallistui Venetsian biennaalin Aalto-paviljongin kansainväliseen juriin, ja Kiasma/Kansallisgalleria on Framen päämuseokumppani Venetsian biennaalissa 2017.

Ernesto Neto teoksessaan *Yubē bushka* (2016) näyttelyssä Boa Kiasmassa 2016.

KUVA: PETRI VIRTANEN/KANSALLISGALLERIA

Kiasman vuoden 2016 keskeinen näyttely, Ernesto Neto

Brasilialaisen taiteilijan Ernesto Neton näyttely Boa korosti arkipäiväisten materiaalien käyttöä sekä katsojan läsnäolon merkitystä. Suuri telttainstallaatio oli toteutettu yhteistyössä Amazonin alueen Huni Kuin -alkuperäiskansan kanssa. Neto on kiinnostunut heidän perinteistään sekä ajattoman luonnonviisauden hyödyntämisestä. Installaatioissa järjestettiin musiikki-iltoja, ja se houkutteli yleisöä spontaaniin osallistumiseen.

Kokoelmatyö

Vuoden aikana kokoelmia esiteltiin laajassa näyttelyssä, joka rinnasti Kiasman tuoreimpia nykytaiteen hankintoja kokoelmissa oleviin tunnettuihin teoksiin. Näyttelyn lähtökohtana oli katsojan ja teoksen välinen suhde sekä teoksen herättämät tunteet. Syventävä osuus koostui taiteilijahaastatteluista Kiasma-kirjastossa. Näyttelyyn liittyi Kiasma-teatterin Toisissa tiloissa -esitystaiteen kollektiivi Maan ulkopuolinen taide. Humanoidihypoteesi 2 -esitykset.

Kokoelmateoksia nähtiin myös Jani Leinosen näyttelyssä sekä Eri mieltä -näyttelyssä.

Teoshankinnat Nykytaiteen museo Kiasmaan

Jani Leinonen, Tottelemattomuuskoulu, 2015

Jani Leinosen Tottelemattomuuskoulu on samanaikaisesti installaatio sekä toimiva koulu, joka tuotettiin taiteilijan soolonäyttelyyn. Tottelemattomuuskoulun myötä Leinonen on siirtynyt kohti yhteisöllistä ja osallistavaa tekemistä, jossa tekijyys on osittain jaettavaa.

Kader Attia: Kulttuuri, toinen korjattu luonto, 2014

Ranskalais-algerialaisen taiteilija Kader Attian tiikistä veistetty rintakuva on senegalilaisten ja kamerunilaisten käsityöläisten toteuttama. Se on tehty ensimmäisessä maailmansodassa kasvoistaan haavoittuneiden veteraanien valokuvien pohjalta.

Suohpanterror: Checkpoint n:o 169: Anonymous; Planeterror; Problem solved; Pussy Sápmi; Sámeeatnama diamánta; sHell No!; Sons of Sápmi; Suohpangiehta; Target, 2015

Suohpanterror on anonyymien Saamenmaassa asuvien taiteilijoiden ryhmä, joka tunnetaan propagandajulisteistaan. Länsimaisen populaarikulttuurin kuvastoa hyödyntävillä julisteilla ryhmä haluaa kiinnittää huomiota saamelaiden oikeuksiin. Teokset hankittiin Kiasman Eri mieltä – Nykytaiteen toisinajatteloita -näyttelyssä, jossa ne olivat osa saman nimistä installaatiokokonaisuutta.

Luettelo kaikista teoshankinnoista on liitteessä 3.

Tutkimushankkeet

Vuoden 2016 kokoelmanäyttelyn tutkimuksellisessa julkaisussa pohdittiin näyttelyn teoksia affektitutkimuksen, uusmateriaalisuuden ja moniaistisen ruumiillisen kokemuksen näkökulmista.

Vuoden 2016 aikana Kiasmassa valmisteltiin suurta kansainvälistä ARS17 – Hello World! -näyttelyä vuodelle 2017 ja siihen liittyvää ohjelmistoa, tutkimuksellista julkaisua, mobiiliopasta sekä ARS17+ Online Art -verkkotaidekokonaisuutta. Lisäksi tehtiin kyselytutkimus verkkotaiteen kokoelmakäytännöistä muissa alan kansainvälisissä museoissa.

Kiasma-teatteri osallistui Middlesex Universityn (Lontoo) vetämään Erasmus+-tutkimushankkeeseen Artistic Doctorates in Europe: Third cycle provision in Dance and Performance (AdiE).

Sinebrychoffin taidemuseo

Sinebrychoffin taidemuseossa vieraili vuoden aikana 55 496 kävijää, ja tavoite 35 000 ylitettiin siis yli 20 000 kävijällä. Tämä oli museon uudelleen avaamisen jälkeen (2003) kaikkien aikojen toiseksi paras vuosi. Sinebrychoffin taidemuseossa järjestettiin neljä vaihtuvaa näyttelyä: Venäläiset mestarit – Aivazovskista Repiniin, Ikoni – Pyhä, kaunis ja maallinen, Tiepolo – Venetsialaisia fantasioita – Rolando ja Siv Pieraccinin kokoelma ja Asetelma – Elämä tarjottimella.

Sinebrychoffin taidemuseo lisää tutkimus- ja näyttelytoiminnallaan vanhan eurooppalaisen taiteen vaikuttavuutta Suomessa ja tekee tunnetuksi Suomessa olevia vanhan eurooppalaisen taiteen varantoja myös kansainvälisesti. Sinebrychoffin taidemuseon kokoelmatoiminnan pääpaino on omien kokoelmien tutkimuksessa ja konservoinnissa.

Paul ja Fanny Sinebrychoffin kotimuseon tunnettuuden lisäämistä ja siihen liittyvän palvelukonseptin ja yleisötyön

kehittämistä jatkettiin toimintavuoden aikana. Maksutta kotimuseoon -kampanjaa jatkettiin. Kotimuseossa vieraili yhteensä 9 083 asiakasta. Paul ja Fanny Sinebrychoffin miniatyyrikokoelman ripustus uusittiin. Samalla valmistettiin iPad-sovellusta, jonka avulla yksittäiset miniatyyrit ja niitä koskeva tieto ovat helposti yleisön saavutettavissa. Hanke on osa Sinebrychoffin taidemuseon kotimuseon yleisötyön kehittämistä ja kuuluu itsenäisyyden juhlavuoden uusiin avauksiin.

Kuluvan vuoden aikana järjestettiin myös yleisötapahtumia, joilla pyrittiin lisäämään museon tunnettuutta kansallisesti ja laajentamaan sen yleisöpohjaa. Tällaisia tapahtumia olivat muun muassa Jussi 69:n rumpuklinikka, Wikipedia-workshopit, opiskelijapäivä ja #Munmuseum-projekti. Toimintavuonna panostettiin sosiaalisen mediaan. Facebook-seuraajia oli vuoden lopussa 6 074, Twitter-seuraajia 377 ja Instagram-seuraajia 1 713. Työpajatoimintaan osallistui yhteensä 2 145 kävijää.

Jan van den Hecke I (Quaremonde 1620–1684 Antwerpen / Antwerp)

Asetelma / Stilleben / Still Life

Kansalligalleria, Finlands Nationalgalleri, Finnish National Gallery

KUVA: HANNU AALTONEN

Sinebrychoffin vuoden 2016 päänäyttely, Asetelma – Elämä tarjottimella

Toimintavuoden päänäyttely oli Asetelma – Elämä tarjottimella, joka esitteli asetelmamaalauksia 1500–1700-luvuilta. Millaista oli hyvä elämä 1600-luvun Hollannissa? Miten aika-laiset näkivät asetelmat, ja millaisia merkityksiä he saattoivat liittää esimerkiksi ruokaan tai kukkiin? Näyttelyssä ja siihen liittyvässä julkaisussa kysymystä hyvästä elämästä lähestyttiin muun muassa yltäkylläisyyden, moraalien ja katoavaisuuden näkökulmista. Näyttelyn kuraattorina toimi amanuenssi FT Minna Tuominen, joka on hollantilaisen 1600-luvun maalaustaiteen asiantuntija. Kansainväliseen näyttelyyn lainattiin teoksia muun muassa Kadriorgin taidemuseosta, Uppsalan Museum Gustavianumista ja Tukholman Yliopiston taidekokoelmasta.

Teoshankinnat Sinebrychoffin taidemuseossa

Hankintapolitiikan linjauksia ja painopisteitä ollaan parhailaan tarkistamassa, joten vuonna 2016 noudatettiin edelleen hankintojen osalta pidettyjä linjaa.

Museon kokoelmat karttuivat toimintavuoden 2016 aikana yhdellä lahjoituksella ja kolmella ostohankinnalla.

Lahjoitukset:

Christian Horneman (1765–1844), Naisen muotokuva. Miniatyyri, 1806. Sinebrychoffin taidemuseon ystävät ry:n lahjoitus

Ostot:

Giovanni Battista Tiepolo: Tutkielma naisen päästä, n. 1730. Piirustus.

Giovanni Battista Tiepolo (Edellisen teoksen kääntöpuoli): Tutkielma miehen päästä, n. 1730. Piirustus.

Giovanni Domenico Tiepolo: Enkelit kantavat Carminin lempeämielisyyden tunnuksia, n. 1774–1775. Grafiikka, viivasövytyt.

Luettelo kaikista teoshankinnoista on liitteessä 3.

Tutkimus

Toimintavuonna jatkettiin kahta kokoelmateoksiin kohdistuvaa kansainvälistä tutkimushanketta.

Toinen hankkeista koskee 1700-luvun suurimpiin mestareihin kuuluvan Giovanni Battista Tiepolon teosta "Sabiinitarten ryöstö" (n. 1720–22) ja hänen poikansa Giovanni Domenico Tiepolon teosta "Kreikkalaiset tunkeutuvat Troijaan" (n. 1760). Hanketta on edistetty teosten arkisto- ja provenienssitutkimuksella. Hanke tähtää kansainväliseen näyttelyyn, joka esittelee Tiepoloiden taidetta Pohjois-Euroopan keräily- ja kokoelmahistorian näkökulmasta. Se on jo herättänyt kansainvälistä kiinnostusta, ja yhteistyö Pietarin Eremitaasin sekä Tukholman Nationalmuseummin kanssa jatkuu vuonna 2017.

Toisen tutkimushankkeen kohteena on Rembrandtin maalaus "Lukeva munkki" (1661). Rembrandt-tutkimushankkeen yhteistyökumppanina on Kööpenhaminassa toimiva Centre for Art Technological Studies and Conservation (CATS). Tutkimusinstituuttia johtaa kansainvälisessä Rembrandt-tutkimuksen piirissä arvostettu konservantti, professori Jørgen Wadum. Toimintavuonna on tarkennettu tulevien teknisten tutkimusten aikataulua ja kustannusarviota sekä selvitetty hankkeen vaatimaa konservointiresurssia.

Kotimuseon esineistön konservointia ja tutkimusta jatkettiin. Se toteutettiin edelleen ostopalveluna ja rahoitettiin Oy Sinebrychoff Ab:n tuella. Huonekalukonservantti Lassi Koivunen vastasi puuesineiden konservoinnista. Vuoden aikana konservointiin Iversonin pikkupöytä. Sveitsiläinen miniatyyriin erikoistunut konservantti Bernd Pappé sai päätökseen miniatyyrikokoelman useamman vuoden jatkuneen konservointihankkeen.

Toimintavuonna valmisteltiin Sinebrychoffin perheen historiaan liittyvää perinnekeruuhanketta. Hankkeen tavoitteena on löytää uutta tietoa museorakennuksen ja sen ympäristön sekä suvun historiasta 1800- ja 1900-luvuilta. Samalla haastatellaan vielä elossa olevia henkilöitä, joilla on tähän liittyviä omakohtaisia muistoja. Hanke toteutetaan vuonna 2017 yhteistyössä kokoelmahallintaosaston kanssa.

Johtava konservattori Kirsi Hiltunen puhdistaa Werner Holmbergin teosta *Talonpoikaistalo Kurussa* (1859) Ateneumin konservointiateljeessa.

KUVA: KANSALLISGALLERIA / JENNI NURMINEN

KANSALLISGALLERIAN KOKOELMA

Kokoelmahallintaosasto

Kokoelmahallintaosasto huolehtii Kansallisgallerian kokoelman ylläpidosta ja hoidosta. Erilaiset kokoelma-aineistot satoja vuosia vanhoista maalauksista ja esineistä nykyaikaiseen, valokuviin ja asiakirjoihin edellyttävät monipuolista osaamista.

Osaston perustehtävät liittyvät kokoelmien luettelomiseen, kokoelmia koskevan tiedon tuottamiseen muun muassa valokuvaamalla, kokoelmien säilyttämiseen asianmukaisissa olosuhteissa, niiden kunnon ylläpitämiseen konservoinnin keinoin sekä kokoelmien lainaus- ja talletustoiminnasta huolehtimiseen. Osasto vastaa myös kokoelmien vuosi-, kunto- ja määräaika inventaarioista.

Tehtäviin kuuluvat myös Kansallisgallerian arkistokokoelmien kartutus ja hoito, kirjaston kartutus ja luettelointi sekä niiden sisäinen ja ulkoinen tietopalvelu. Osasto vastaa lisäksi kokoelmien digitaalisen saatavuuden ylläpidosta ja kehittämisestä sekä tekijänoikeuksia koskevan juridisen asiantuntemuksen ylläpidosta.

Kokoelmahallintaosaston yksiköt osallistuvat kaikkien Kansallisgallerian näyttelyiden toteuttamiseen. Registraattorit yhdessä kuljetuksen kanssa huolehtivat teosten logistiikasta, vuoden 2016 aikana liikkui yhteensä 3457 teosta. Konservattorit tarkistavat ja dokumentoivat näyttelyteosten kunnon ja huolehtivat asianmukaisista esillepanon olosuhteista. Näyttelymestarit pystyttävät näyttelyitä, suunnittelevat ja toteuttavat niiden rakenteita ja valaistusta sekä toimivat av-aineistojen teknisinä asiantuntijoina. Valokuvaajat tuottavat näyttelyihin kuva- ja av-aineistoa, varmistavat kuva-aineistojen teknisen laadun sekä dokumentoivat ja tallettavat näyttelyt jälkipolvia varten. Arkisto- ja kirjastoasiantuntijoiden tietopalvelu tukee museoiden sisältötuotantoja monin tavoin. Monimuotoistuvan näyttelytoiminnan edellyttämien sopimusten laatimisessa tarvitaan Kansallisgallerian lakimiehen asiantuntemusta.

Kokoelmahallinnan yhteydessä toimii valtion taideteostomikunta, joka hankkii teoksia sijoitettaviksi valtion julkisiin tiloihin kotimaassa ja ulkomailla. Valtion taideteostomikunta tekee oman vuosikertomuksen, jossa esitellään toimikunnan toimintaa ja hankinnat vuonna 2016.

Kokoelmahallintajärjestelmän muutosprojekti

Kansallisgalleria on ollut vuodesta 2012 mukana valtakunnallisessa Museo 2015 -hankkeessa. Uuden kokoelmahallintajärjestelmän hankinnan pilottivaiheen päätteeksi siirrettiin vuoden 2016 lopulla Kansallisgallerian arkistokokoelmien luettelointitieto MuseumPlusRIA-järjestelmään. Vuonna 2016 myös valmisteltiin taidekokoelmia koskevan tiedon siirtoa, joka tullaan toteuttamaan vuonna 2017. Kokoelmien luettelointitiedon yhdenmukaisuutta tutkittiin ja parannettiin edelleen, tavoitteena entistä tehokkaammin ja monipuolisemmin käytettävä tietoaaineisto. Kansallisgallerian ammattiryhmien järjestelmällinen perehdyttäminen uuteen järjestelmään aloitettiin vuoden lopulla. Järjestelmämuutos on osa museotyön käytäntöjen digitalisointia, ja sen odotetaan tehostavan useita työprosesseja.

Kokoelmahallintaosaston hankinnat ja teosliikenne

Kansallisgallerian arkistokokoelmat karttuivat vuoden aikana useilla lahjoituksilla ja lisälahjoituksilla, esimerkiksi taiteilija Kaari Martikainen-Whalenin (1959–2008) arkistokokonaisuus ja vuosina 1994–2015 Helsingissä toimineen Galleria Jangvan arkistot.

Kansallisgallerian teosliikenteen kokonaismäärä oli 3 457 teosta. Kansallisgallerian kokoelmasta lainattiin vuoden aikana kaikkiaan 489 teosta näyttelyihin muihin museoihin. Näistä ulkomaan lainojen osuus oli 72 teosta. Kansallisgallerian museoiden näyttelyissä puolestaan esiteltiin yhteensä 2 168 teosta. Myös museoiden vientinäyttelytoiminta on ollut vilkasta. Kun tarkastelemme kansainvälistä teosliikennettä kokonaisuudessaan, voimme todeta, että kaikkiaan Kansallisgalleria vei tai toi rajojemme yli kaikkiaan 1 544 taideteosta vuoden 2016 aikana.

Lainaustoiminnan vaikuttavuutta voidaan tarkastella myös näyttelyiden kävijämäärien kautta. Kansallisgallerian kokoelmasta lainattiin 32 teosta Turun taidemuseon Helene Schjerfbeck -näyttelyyn, jonka näki 23 000 kävijää. Ateneumin tuottamassa Tove Janssonin vientinäyttelyssä Millegårdenissa Tukholmassa oli kävijöitä 40 000. Suurin

lainaustoiminnan yksittäinen kävijämäärä saavutettiin Guggenheim Bilbaon Louis Bourgeois -näyttelyssä, jonka näki lähes 680 000 kävijää – näyttelyssä oli lainassa Kansallisgallerian kokoelmaan hankittu Louise Bourgeois'n teos No Escape.

Tutkimus

Englanninkielinen FNG Research -verkkójulkaisu ilmestyi kuusi kertaa vuoden 2016 aikana. Julkaisu toteutetaan yhteistyössä Kansallisgallerian museoiden kanssa. Verkkojulkaisu tekee näkyväksi Kansallisgalleriassa tehtävää tutkimusta ja tähtää jatkossa myös uusien vertaisarvioitujen artikkeleiden julkaisemiseen. Arkisto- ja kirjastoyksikkö on tarjonnut kokoelmiin kuuluvien aineistojen tutkijapalvelua sekä sisäisille että ulkoisille asiakkaille. Vuonna 2016 keskeinen Kansallisgallerian yhteistyöhanke oli Ateneumin Suomen taiteen tarina -kokoelmanäyttely, jonka arkistokokonaisuus päivitetään kolmen kuukauden välein.

Oleellinen tutkimustoiminnan osa on myös konservointiin liittyvä kansainvälinen tutkimusyhteistyö sekä Kansallisgallerian konservointiyksikön yhteydessä toimiva materiaalitutkimuslaboratorio.

Keskusrikospoliisin taiderekostutkimuksen virka-apupyynnön vuoksi konservointiyksikkö jatkoi vuonna 2016 taideteosten aitouden tutkimusta yhdessä Ateneumin taidemuseon kanssa. Vuoden aikana tutkittiin kymmeniä taideteoksia, joista 84 teosta saatiin lausuntovaiheeseen.

Projektitoiminta

Organisaation toimintamallin toimivuutta kehitettiin erityisesti projektimaisen toiminnan kehityksen näkökulmasta. Kansallisgallerian projektitoimisto aloitti toimintansa tammikuussa 2016. Tarkoituksena on tukea projektitoimintaa kahdensuuntaisesti: yhtäältä tukea ja kehittää projektien johtamista Kansallisgalleriassa, toisaalta antaa Kansallisgallerian johtoryhmälle työkaluja projektisalkun hallintaan. Salkunhallinta puolestaan mahdollistaa resurssisuunnittelun yhdistämisen talouden suunnitteluun ja budjointiin.

Ensimmäiset laajat koulutukset järjestettiin jo vuodenvaihteen 2015–16 molemmin puolin, jolloin käytiin läpi projektitoiminnan perusteet: projektitoimiston tehtävät, projektien porttikäytännöt sekä projektikortin ja työtilojen esittelyt. Toinen koulutuspaketti järjestettiin vuosien 2016–17 vaihteessa. Näissä lähinnä projektinvetäjille ja matriisiesimiehille suunnatuissa koulutuksissa teemoina olivat projektitiimin johtaminen sekä projektin aikataulutus.

Projektitoiminnan ensimmäinen tavoite oli saada Kansallisgallerian näyttelyprojektit kuvattua projektikorttien muodossa. Toinen päätavoite oli ottaa käyttöön SharePointin projektityötilat, jotka mahdollistavat ajantasaisen tiedon jakamisen. Nämä tavoitteet saavutettiin vuoden 2016 aikana.

Työtilojen käyttöönoton kautta saatiin mahdollisuus kuvata Kansallisgallerian projektisalkku Excel-muodossa. Vuoden 2016 aikana kehitettiin salkkujohdantamisen käytäntöjä, ja ne on tarkoitettu ottaa tehokkaaseen käyttöön Kansallisgallerian johtoryhmässä sekä museoyksiköiden johtoryhmissä kevään 2017 aikana.

Projektipäällikkö Antti Yli-Tepsa keskellä Choi Jeong Hwan näyttelyn rakentamista Kiasmassa.

KUVA: KANSALLISGALLERIA / PIRJE MYKKÄNEN

Kiasma iltavalaistuksessa.

KUVA: KANSALLISGALLERIA / PETRI VIRTANEN

MUU TOIMINTA

Yleisötyö

Kansallisgallerian strategian toinen painopiste on korkeatasoisen yleisötyön myötä laajeneva ja kansainvälistyvä yleisöpohja ja sitä palveleva palveluorganisaatio. Vuonna 2016 Kansallisgallerian museoyksiköiden yleisötyöosastot rakensivat kunkin museon kohderyhmää puhuttelevan ohjelman, joka sisälsi niin opastuksia, tapahtumia ja työpajoja museoissa kuin vuorovaikutuksellisia toimintojakin internetin välityksellä. Kansallisgallerian kolmessa museossa järjestettiin näyttelyopastuksia, johdantoja ja työpajoja kaikkiaan 3 201 (2015: 2 841) kpl, joihin osallistui arviolta 52 967 (2015: 40 358) henkilöä.

Kaikki museoiden yleisötyöprojektit ovat liitteessä 2.

Ateneumin taidemuseo

Vuoden suurimpiin nostoihin kuului Suomen taiteen tarinan monipuolisen yleisötyökokonaisuuden tuottaminen. Siihen sisältyivät esimerkiksi koululaisaineistot verkossa, ns. perheseinät, lasten väri- ja puuhakirja sekä käsikirjoitukset kokoelmateoksia avaaviin elokuviin. Japanilaisen Dai Nippon Printing Ltd:n kanssa yhteistyössä tuotettu interaktiivinen Helene Schjerfbeck -sovellus toi taiteilijan paperipohjaiset teokset yleisön ulottuville suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja japaniksi.

Lisäksi satsattiin oppaiden kouluttamiseen kuvailutulkauksessa, taideteosten queer-luennassa, vts-menetelmässä ja taidegrafiikan menetelmissä. Nuorten kesätyöhanke toi kesäkuussa museoon kolmeksi viikoksi viisi nuorta ja huipentui nuorten itse tuottamaan nuorison tapahtumapäivään.

Tapahtumia tuotettiin kaikkiaan 173: musiikkiklubeja, keskustelutilaisuuksia, yleisöluentoja, tanssia ja paljon muuta.

Nykytaiteen museo Kiasma

Yleisötyön vuoden 2016 painopiste oli museokokemuksen kehittäminen. Kiasman palvelukonseptin muokkaamista jatkettiin yhteistyössä asiakaspalvelun ja Kiasma Cafén kanssa. Skidipäivät, ilmapäivät, taiteilijatapaamiset ja opiskelijapäivät tarjosivat mahdollisuuden osallistua ja tutustua uusiin

palveluihin. Uudistus poiki esimerkiksi koululaistiistai-konseptin, joka toi tuhansia oppilaita tapaamaan taiteilija Jani Leinosta ja Jani Ruscicaa. Operaadin kanssa ideoidut tulevaisuuden koulupalvelut uuden opetussuunnitelman hengessä otettiin käyttöön. Yhteistyö Helsingin varhaiskasvatusviraston kanssa jatkui sekä päiväkodeissa että Kiasmassa.

Sinebrychoffin taidemuseo

Sinebrychoffin taidemuseon yleisötyö on ollut lapsille ja senioreille suunnattua museopedagogista ohjelmaa sekä näyttely- ja kokoelmatoimintaa laajentavaa oheisohjelmistoa. Yleisötyössä on painotettu kotimuseon sisällöllistä avaamista ja tunnetuksi tekemistä. Kotimuseotoiminnan kehittämiseksi on aloitettu yleisötyöprojekteja, joita on valmisteltu toimintavuonna ja jotka lanseerataan vuonna 2017.

Sinebrychoffin taidemuseon työpajatoiminnassa vuoden 2016 keskeisenä tavoitteena on ollut luoda erilaisia museokäyntiä rikastuttavia toimintamalleja niin perheiden kuin opettajan johdolla tuleville ryhmillekin. Kouluille kotimuseota ja museon kokoelmia avaavan opetuspaketin teemana oli Ruotsin suurvalta-aika tehtäväkortteineen. Kotimuseon tarinan elävöittämiseksi toteutettiin tilattavat draamaopastukset Paulin ja Fannyn seurassa. Suomi 100 -juhlavuoden koulujen 8. luokkien opetusta varten valmisteltiin Rembrandt-draamaesitystä sekä yhdenvertaista vanhuutta käsittelevää työpajaa. Sinebrychoffin taidemuseo osallistui Ylen lasten ja nuorten tuottamaan Ro5an koodi -peliin.

Kiasma-kirjasto

Kaikille museokävijöille syksyllä 2015 avattu Kiasma-kirjasto keräsi edelleen vuonna 2016 runsaasti kävijöitä. Kirjastossa on mahdollisuus tutustua nykytaidetta käsitteleviin kirjoihin ja lehtiin. Lisäksi on tarjolla sekä Kiasman näyttelyihin että Kansallisgallerian kokoelmiin liittyviä aineistoja sähköisessä muodossa. Kirjasto rikastaa kävijöiden museokokemusta ja mahdollistaa tutkija-asiakkaille entistä helpomman pääsyn aineistojen pariin. Kansallisgallerian kirjastoon kuuluva Kiasma-kirjasto palvelee myös museohenkilökuntaa tukien näyttely- ja kokoelmatyötä.

Lennart Segerstråle: *Piikkilanka vai sovinto* (1971).

Kansallisgalleria/Ateneumin taidemuseo.

KUVA: KANSALLISGALLERIA/KIRSI HALKOLA.

Henkilöstö ja osaaminen

Tavoitteenamme on olla paras työpaikka henkilöstöllemme. Haluamme, että henkilöstömme voi hyvin ja onnistuu työssään. Haluamme toimia ammatillisena esimerkkinä koko toimialalle ja menestyä kansainvälisesti taidemuseoalalla.

Henkilöstöjohtamistamme ohjaa Kansallisgallerian strategia, jonka pohjalta laadimme henkilöstöohjelman vuosille 2016–2017. Kehittämistoimenpiteet kohdistuvat arvojemme – yhdessä, avoimesti, asiantuntevasti – mukaisen toiminnan vahvistamiseen.

Vuonna 2016 Kansallisgalleriassa kehitettiin mm. projektijohtamista, työelämän tunnetaitoja ja kansainvälistä liikkuvuutta. Lisäksi käynnistimme koko henkilöstölle suunnatun CoPassion – työelämän tunnetaidot -valmennuksen. Valmennuksen tavoitteena on tarjota työkaluja sujuvaan yhteistyöhön ja ristiriitatilanteiden ehkäisemiseen.

Vahvistimme henkilöstömme osaamista ja kansainvälistä verkottumista käynnistämällä kansainvälisen

työvaihto-ohjelman. Tarjoamme vuosittain 1–3 työntekijälle mahdollisuuden osallistua kahden kuukauden mittaiseen kansainväliseen työvaihtoon. Työvaihdon tavoitteena on tutustua menestyvien museoiden parhaisiin käytäntöihin, jakaa osaamista ja tuoda uusia näkökulmia tapoihimme toimia ja työskennellä.

Osallistumme vuosittain Suomen parhaat työpaikat -tutkimukseen, jonka avulla seuraamme, miten henkilöstön kokemus Kansallisgalleriasta työpaikkana kehittyy. Kehittämistyö on tuottanut tulosta, sillä henkilöstön tyytyväisyyttä mittaava Trust Index -luku oli 72 % eli 6 %-yksikköä suurempi kuin vuotta aiemmin.

Vuoden 2016 lopussa Kansallisgalleriassa työskenteli 285 henkilöä (31.12.2016), joista 199 työskenteli vakituksessa työsuhteessa ja 86 määräaikaisessa työsuhteessa. Esimiestehtävissä työskenteli 36 henkilöä. 15 henkilöä työskenteli osa-aikaisesti. Naisten osuus henkilöstöstä oli 69 % ja miesten osuus 31 %. Henkilöstön keski-ikä oli 44 vuotta.

Kohti Suomen parasta työpaikkaa

Taulukko 2: Henkilöstöön liittyviä lukuja:

	2016	2015	2014
Henkilöstön kokonaismäärä (31.12, lkm)	285	257	215
Vakituisia (lkm)	199	200	176
Määräaikaisia (lkm)	86	57	39
Naisia (%)	69	66	60
Miehiä (%)	31	34	40
Esimiehiä (lkm)	36	35	34
Työntekijöitä (lkm)	235	222	181
Osa-aikaiset (lkm)	15	10	9
Keski-ikä (vuosina)	44	46	48
Vuoden aikana tehdyt henkilötyövuodet	255	237	227
Sairauspäivien määrä (lkm)	2 450	1 837	2 104
Sairauspäivät/htv (lkm)	9,7	7,8	9,2

Taulukko 3: Kansallisgallerian henkilöstön ikäjakauma

Ikä	2016	2015	2014
alle 20	0,5 %	-	-
20–29	17 %	14 %	5 %
30–39	20 %	20 %	19 %
40–49	28 %	30 %	31 %
50–59	23 %	25 %	33 %
60–	11,5 %	11 %	13 %

Taulukko 4. Henkilöstön koulutusrakenne v. 2011–2016, %

	2016	2015	2014
Peruskoulutus	11 %	12 %	11 %
Keskiaste	30 %	29 %	32 %
Alin korkea-aste	2 %	2 %	2 %
Alempi korkea-aste	19 %	20 %	20 %
Ylempi korkea-aste	31 %	30 %	28 %
Tutkijakoulutus	7 %	7 %	7 %

Talous ja hallinto

Kansallisgallerian talous- ja hallinto-osaston muodostavat asiakaspalvelu-, henkilöstö-, kiinteistöpalvelu-, talous- ja tietohallintoyksiköt sekä Kansallisgallerian viestintä, varainhankinta ja museokauppatoiminta. Kukin yksikkö toimii Kansallisgallerian laajuisesti tuottaen asiantuntevia sisäisiä palveluita koko organisaation tarpeisiin.

Asiakaspalvelun toimintaa leimasi vahva asiakasmäärien kasvu museoissa. Ensimmäistä kertaa vuosiin kaikkien museoiden kaikki näyttelytilat olivat käytössä, ja yhdessä museokortin mukanaan tuoma kasvun kanssa näyttelyihin suorastaan tulvi yleisöä. Kaiken kiireen keskellä uusi yhteinen tapa toimia on löytänyt paikkansa, ja paineista huolimatta tyytyväisyys asiakaspalveluun kasvoi edelleen, vaikka se on ollut jo vuosia erinomaisella tasolla.

Kansallisgallerian kiinteistöhallinnon osalta keväällä 2016 etsittiin organisaation talous- ja hallintopalveluille uusia toimitiloja vuokrasopimuksen umpeutumisen takia. Marraskuussa toteutettiin muutto osoitteessa Keskuskatu 6 sijaitseviin uusiin toimitiloihin. Kesän ja syksyn aikana muutettiin myös Ateneumin sisällä useiden työpisteiden paikkoja sekä ohjattiin JKMM Arkkitehteja Ateneumin C-puolen 1. kerroksen sisustussuunnittelussa. Senaatti-kiinteistöjen kanssa laadittiin Kansallisgallerian kiinteistöjen pitkän tähtäimen huoltosuunnitelma.

Kansallisgallerian museokaupalla on toimipisteet kaikissa museoyksiköissä ja nettikauppa osoitteessa museumshop.fi. Jokainen museokaupoissa tehty ostos tukee Kansallisgallerian toimintaa: kauppatoiminnan tavoite on tuottaa voittoa ja tukea museoiden brändejä. Kauppatoiminnan liikevaihto kasvoi vuonna 2016 Kansallisgallerian ennätyskävijämäärän aktiivisen myyntityön ja onnistuneen tuotevalikoiman ansiosta.

Ateneumin uuden kokoelmanäyttelyn avautumisen yhteydessä julkaistu Suomen taiteen tarina -kirja (Hatje Cantz) oli yksi vuoden suurimmista myyntihiteistä. Kauppayksikössä panostettiin vahvasti myös tukkumyynnin aktivoimiseen muille jälleenmyyjille – uusia yhteistyökumppanuuksia avattiin sekä kotimaassa että muihin maihin eri puolilla maailmaa. Yksikön prosesseja kehitettiin aktiivisesti mm. varastonhallinnan osalta, ja uusilla koulutuksilla kehitettiin samantyyppistä suunnitelmaa myös Kiasmaan.

Tietohallinnossa kehitettiin omien tietojärjestelmien toimivuutta sekä tietoturvan hallintaa. Kansallisgallerian konosalipalvelujen nykytila kartoitettiin, ja selvitettiin erityisesti Microsoft Azure -pilvipalvelun käyttömahdollisuuksia. Selvityksen tuloksena muodostettiin tarkempi käsitys konosalipalvelujen järjestämisen ratkaisumalleista tulevaisuudessa. Tietohallinto osallistui tiiviisti teknisenä asiantuntijana kokoelmahallinnan uudistusprojektiin, joka on Kokoelmahallintaosaston omistama projekti. Tukipalvelujen perustoimintaa ylläpidettiin ja työasemia vaihdettiin vuosittaisen leasing-kierron mukaisesti. Applen Mac-työasemia varten luotiin oma tietotekninen infrastruktuuri, jolloin tietohallinto pystyy tehokkaammin hoitamaan laitteiden ylläpitoa ja tukitoimintaa.

Kansallisgallerian viestintä vastaa organisaation kokonaisviestinnästä ja -markkinoinnista, sisäisestä viestinnästä, vaikuttajaviestinnästä sekä Kansallisgallerian digitaalisten palvelujen kehittämisestä. Vuoden 2016 aikana voimat keskitettiin erityisesti varainhankinnan viestinnän tukemiseen. Kansallisgallerian viestintä jatkoi myös – yhteistyössä tietohallinto-osaston kanssa – jo edellisenä vuonna vahvasti käyttöön otetun intranetin kehittämistä. Kehittämistyö jatkuu myös tulevaisuudessa.

Choi Jeong Hwa: *Happy Happy* (2015)
näyttelyssä Happy Together Kiasmassa 2016.

KUVA: KANSALLISGALLERIA / PETRI VIRTANEN

Yhteistyökumppanuudet

Kansallisgallerian yhteistyökumppanit vuonna 2016:

Ateneumin taidemuseo

Ateneumin pääyhteistyökumppanit ovat KPMG, Helsingin Sanomat ja HOK-Elanto.

Henri Cartier-Bresson -näyttelyssä näyttelykohtaisena kumppanina oli Stora Enso.

Amedeo Modigliani -näyttelyssä näyttelykohtainen pääyhteistyökumppani oli Helsingin kaupunki ja kumppani Kämp Collection Hotels.

Nykytaiteen museo Kiasma

A-lehdet, Clear Channel, Dagmar, Wörks, Tikkurila, Veikkaus.

Lisäksi valmisteltiin ja toteutettiin ARS17-näyttelyn uusia yritys yhteistyökumppanuuksia sekä säätiöyhteistyötä.

Sinebrychoffin taidemuseo

Oy Sinebrychoff Ab

Varainhankinta

Kansallisgallerian varainhankinta jatkui koko tilikauden. Kampanja siirtyi ns. julkiseen vaiheeseen keväällä 2016. Vuoden aikana saatiin ensimmäiset miljoonaluokan suurlahjoitukset. Yrityspuolelta erityisesti perhe- ja pienyritykset lähtivät hyvin mukaan.

Yksityishenkilöiden osalta museot ovat onnistuneet keräämään sadoilta museokävijöiltä pienlahjoituksia. Tilikauden lopussa oli käynnissä kymmeniä lahjoitusneuvotteluita, jotka on tarkoitus saattaa päätökseen vuoden 2017 alkupuolella.

Rahamääräisten tavoitteiden rinnalla kampanjan tavoitteena on rakentaa yhteistyötä elinkeinoelämän eri toimijoiden kanssa sekä vahvistaa museoiden ja yritysten välistä sidettä. Kuluneen tilikauden aikana saimme näistä monia rohkaisevia avauksia.

Christian Horneman (1765–1844)
Naisen muotokuva
Sinebrychöffin taidemuseon ystävät ry:n lahjoitus

Liite 1, Kansallisgallerian museoyksiköiden näyttelyt vuonna 2016

Ateneum

Henri Cartier-Bresson 23.10.2015–31.1.2016
Akseli Gallen-Kallela ja Pekka Halonen 150 v. 18.11.2015–24.1.2016
Auguste Rodin 5.2.–8.5.2016
Kaarina Kaikkonen 5.2.–11.12.2016
Japanomania pohjoismaisessa taiteessa 1875–1918 18.2.–15.5.2016
Suomen taiteen tarina 17.3.2016–31.12.2020
Alice Neel 10.6.–2.10.2016
Suuri ratsastaja 10.6.–2.10.2016
Modigliani 28.10.2016–5.2.2017

Vientinäyttelyt

Helene Schjerfbeck, Japani 2.6.2015–27.3.2016
Okuda Genso Sayume Art Museum 30.10.2015–3.1.2016
The Museum of Modern Art, Hayama 10.1.–27.3.2016
Ismo Hölttö, Kuntsin modernin taiteen museo, Vaasa, 17.10.2015.–24.1.2016
Helene Schjerfbeck, Turun Taidemuseo, Turku 16.9.2016–29.1.2017
Tove Jansson 22.10.2016–28.1.2018
Millesgården, Tukholma, Ruotsi 22.10.2016–22.1.2017
Japanomania pohjoismaisessa taiteessa 1875–1918
Nasjonaalmuseet, Oslo, Norja 17.6.2016–16.10.2016
Alice Neel, Gemeentemuseum Den Haag, Alankomaat 5.11.2016–12.2.2017

Kiasma

Choi Jeong Hwa 22.04.2016–18.09.2016
Kiasman kokoelmanäyttely 22.04.2016–29.01.2017
Ernesto Neto 04.03.2016–04.09.2016
Jani Ruscica 04.03.2016–04.09.2016
Marskille kaveri 29.01.2016–27.03.2016

Sinebryhoffin taidemuseo

Paul ja Fanny Sinebryhoffin kotimuseo ja vanhan taiteen kokoelmat, 2. krs
11.2.–8.5. **Venäläiset mestarit – Aivazovskista Repiniin**
18.2.–20.3. **Kuvajournalismi 2015, Punainen kellari**
16.4.2016–30.4.2017 **Ikonit – Pyhä, kaunis ja maallinen, Punainen kellari**
2.6.–4.9.2016 **Tiepolo – Venetsialaisia fantasiaita. Rolando ja Siv Pieraccinin kokoelma**
29.9.2016–8.1.2017 **Asetelma – Elämä tarjottimella**

KOKOELMANOSTOT:

2.–28.2. **Laskiainen, karnevaaliteema**
29.2.–1.5. **Fanny Sinebryhoff, Fannyn nimipäivä 2.3.**
3.5.–12.9. **Hieronymus II Francken: Taiteenystäviä galleriassa, uutta tunnistustietoa teoksessa esiintyvistä maalauksista**
Kevät 2016 – **Sinebryhoffin taidemuseon ystävät ry:n lahjoitukset 2015 (kolme teosta)**

Liite 2, Kansallisgallerian museoyksiköiden tapahtumat vuonna 2016

Ateneumin taidemuseo

6.-10.1. **Lux Helsinki, valotaidetapahtuma.** Museossa useita valotaideteoksia: portaikko, sisäpiha sekä fasadi, pidennetyt aukiolot.
15.1. ja 20.1. **Henri Cartier-Bresson: l'œil du siècle.** Ranskan kielen pikakurssi ja näyttelykierrros. Yhteistyössä Ranskan instituutti.
6.2. **Camille Claudell, elokuva,** ohjaus Bruno Nuytten. Yhteistyössä Ranskan instituutti.
10.2. **Taideakatemia X Rodin.** Tanssiteos ja suora radio-ohjelma. Yhteistyössä Radio Helsinki.
17.2., 18.3., 29.4., 28.9., 19.10., 9.11. ja 7.12. **Ateneum-klubit,** esiintyjät: Anna Puu ja Olavi Uusivirta; Samae Koskinen; Mirel Wagner; Paleface, Miihkali Jaatinen ja Matti Pitkänen; Ronya, Mopo ja Ville Leinonen, Ufo Mustonen ja Banda.
19.2. **Japanomania-konferenssi: Changes in the Visual Culture Japanomania in the Nordic Countries 1875–1918.** Puhujat Susanna Pettersson, Dr. Gabriel P. Weisberg, Anna-Maria von Bonsdorff, Vibeke Waallann Hansen, Akiko Mabuchi, Malene Wagner, Leila Koivunen, Harri Kalha ja Nils Ohlsen.
9.3. **Mikiko Tokoyoda: Johdatus japonismeihin,** luento. 18.3.–19.3. Ateneumin tapahtumapäivät. Uuden kokoelmanäyttelyn avajaiset. Vapaa pääsy, opastuksia, luentoja, musiikkia ja työpajoja.
20.3. **Auguste Rodin -teemapäivä.** Luennoitsijat Antoinette Le Normand-Romain, Liisa Lindgren, Linda Hinners ja Laura Gutman, Rodin-työpaja, osallistujien Savikuoro -näyttely sisäpihalla
31.3.–20.10. **Suomen taiteen tarina -luentosarja.** Luennoitsijat Susanna Pettersson (kaksi luentoja), Anu Utriainen, Anna-Maria von Bonsdorff, Riitta Ojanperä (kaksi luentoja), Timo Huusko, Anne Pennonen, Erkki Anttonen, Hanna-Leena Paloposki, Sointu Fritze ja Maritta Mellais.
2.4. sekä 12.11. **Asiakasomistajapäivä,** yhteistyössä HOK-Elanto.
9.4. **Villasukkalauantai** – hitaan ja hiljaisen kokemisen Slow Art -päivä. Mindfulness-opastuksia, työpaja, villasukkalainaamo.
16.4. **Japanomania!** Japanomania pohjoismaisessa taiteessa -näyttelyn teemapäivä. Luennot Harri Kalha, Minna Eväsoja ja Antti Valkama, opastuksia, Mangatyöpaja.
20.4. sekä 23.11. **Taidetta meille** -opiskelijapäivä
7.5. **Äitienpäivän etkot,** Ikebana-kukkienasettelutyöpaja
11.6., 15.6. ja 31.8. **Elokuva Alice Neel,** ohjaus Andrew Neel
6.–22.6. **#munmuseo** – nuorten kesätyöhanke museoissa (21.6. nuorten tapahtuma) Yhteistyössä: Helsingin kaupunki Nuorisosiainkeskus.
28.6.–2.7. **Ateneum goes Helsinki Pride:** paneelikeskustelu
296. Sukupuolen moninaisuudesta, näkökulmaopastuksia kokoelmanäyttelyyn sekä Alice Neel -näyttelyyn. Yhteistyössä: Transforces, Seta ry/Transtukipiste ja HeSeta ry. Helsinki Pride -viikon ohjelmaa.
10.9. **Kirjailijat lavalla!** Suomen taiteen tarina -keskustelutilaisuus. Mukana Heidi Köngäs, Riikka Ala-Harja,

Juha Itkonen, Sirpa Kähkönen ja Matti Rönkä. Puhetta johtaa amanuenssi Anu Utriainen.

24.9. **Alice Neel ja taiteen muotokuvat** -seminaari.

Puhujat Susanna Pettersson, Jeremy Lewison, Marja Lahelma, Pauliina Turakka-Purhonen ja Anu Utriainen. Myös kuraattorikierrros ja opastuksia.

28.9.–2.10. **UrbanApa X Ateneum**, nykytaidefestivaali, yhteensä 26 erilaista esitystä, kaksi videoinstallaatiota sekä elokuvailta ja tanssityöpajoja.

5.10. Professori Juliet Simpson, luento **"Gothic Modernity and Nordic Art: Identity, Community and Belonging at the Fin de Siècle"**

2.–26.10. **12 henkilökunnan pop-up-opastusta**

28.10. **Contemporary takes on Modigliani**, Ateneum Art Museum Research Conference. Puhujat Susanna Pettersson, Jeanne-Bathilde Lacourt, Marie-Amélie Senot, Sophie Lévy ja Anna-Maria von Bonsdorff.

26.11. ja 17.12. **Elin päivästä päivään**, Modigliani-elokuva, ohjaus Jaques Becker. Yhteistyössä Ranskan instituutti.

4.11, 5.11 ja 6.11. **Jeux** – Uudelleen kuviteltu, tanssiteos, koreografi Liisa Pentti. Yhteistyössä Liisa Pentti+CO ja Ehkä-tuotanto ry.

10.11. sekä 1.12. **Modigliani-luento**, Anna-Maria von Bonsdorff

17.11. ja 24.11. **Parliamo di arte** – taiteen sanastoa italiaksi. italian oppitunti + näyttelykäynti.

19.–20.11. **Ateneumin joulu**. Non-stop-työpajoja, kuorojen esiintymisiä.

1.12. **AteneumLive**, ajankohtaiskeskustelu Ateneum Bistrossa, vetäjänä Baba Lybeck, vieraina Finlandia-kirjallisuuspalkitut kirjailijat.

3.12. **DiDa**, kansallinen vammaiskulttuurin tapahtumapäivä. Eriytyöpaja.

Ateneum-salin eri tapahtumiin osallistui yhteensä 12 832 kävijää.

Nykytaiteen museo Kiasma

15.1.–30.3. **Kiertävät taidepajat Helsingin päiväkodeissa:**

Elävä veistos

21.1.–11.2. **Eri mieltä** -luentosarja taiteen poliittisuudesta, **Eri mieltä** -näyttely

18.2. **Taide julkisessa tilassa** -keskustelutilaisuus, Marskille kaveri -näyttely

19.1.–12.3. **Taaperoiden piipahduspajat**

8.3., 15.3. ja 22.3. **Jani Ruscican taiteilijatapaamiset** kouluille

8.3. **Sata naista Wikipediaan** – naisten päivän wikitapahtuma

2.–30.4. **Lauantaipajat perheille**

6.4. **Naperot ja nykytaide** – taide innostavana

oppimisympäristönä, seminaari varhaiskasvattajille

12.–13.4. **Nykytaiteen tekniikkakurssi** päiväkotihenkilöstölle

26.4.–27.5. **Kiasma-monsterin kierrokset**, draamakierrokset päiväkotiryhmille

26.4.–27.5. **Ekaluokkalaisten kierrokset**

28.4. **Opiskelijapäivä**

1.–10.5. **Venäjänkielinen keskusteluopaspalvelu**

14.5. **Skidipäivä**

1.7. Pride-viikon tapahtuma: **sateenkaariperheiden värileikki**

1.7. **Eurogames** -seminaari

23.8.–23.9. **Kiasma-monsterin kierrokset** – draamakierrokset päiväkotiryhmille

24.8. **Tokaluokkalaisten taideretki**

2.9. klo 19–07 **Filosofian yö** -tapahtuma

17.9.–29.10. **Lauantaipajat perheille**

6. ja 7.9. **Varhaiskasvattajien syventävä tekniikkakurssi**

1.10.–30.10. Kiertävät taidepajat Helsingin päiväkodeissa:

Elävä veistos

13.10. **Taiteilijatapaaminen:** Meeri Koutaniemi ja Arman Alizad

27.10. **Kiasma Talk**, Projektipäällikkö Antti Yli-Tepsa, Kiasman ammattilaiset kertovat työstään

11.11. **Opiskelijapäivä**

12.11.–3.12. **Monsteritutkijan kierrokset**

kokoelmanäyttelyyn, leikkimielinen draamaopastus perheille

15.11.–9.12. **Vauvojen värileikit ja taaperoiden**

piipahduspajat

31.12. **Suomi 100**, uudenvuoden aaton tapahtuma Kiasmassa ja Kansalaistorilla

Kiasma-teatteri

Jalostamo-kollektiivi: Rechnitz (Tuhon enkeli), 15.1.–12.2.

Skills of Economy Sessions – Beginning From the End, 20.2.

Joonas Lahtinen & co: I BLAME YOU, TONY BLAIR!, 11.–13.3.

Anu Pennanen & Stephane Querrec: Staande! Debut! -elokuvanäytös, 19.3.

Tampereen parhaat -elokuvanäytös, 20.3.

Mika Taanila: Mannerlaatta-elokuva, 31.3.–2.4.

Mahdollisen Kirjallisuuden Seura & Aalto-yliopiston graafisen suunnittelun opiskelijat: Ihmiskokeita-kirjan julkistustilaisuus 7.4.

Toisissa tiloissa: Maan ulkopuolinen taide.

Humanoidihypoteesi 2, 16.4.–4.5.

Là-bas-performanssitapahtuma, 13.5.

Sonja Jokiniemi: RRRRR, 18.–21.5.

Anna Estarriola: Ventriloquized, 25.5.

URB-festivaali, 3.–12.8.

Pikseliähky, 22.–25.9.

Elina Pirinen & Heidi Vääänen: Concerto under

Waterlilies, 30.9.–16.10.

/teatteri.nyt, 18.–21.10.

Liikkeellä marraskuussa -festivaali / Zaafaran, 28.–29.10.

Noora Dadu: FAIL (yhteistyössä Baltic Circle -festivaalin kanssa), 17.11.–10.12.

Sinebrychoffin taidemuseo

KOTIMUSEO

Konsertti: Sinebrychoffin taidemuseon ystävät ry, 29.1.

Ystävänpäivän ohjelmaa: draamaopastukset Paulin ja Fanny

seurassa, konsertti, 14.2.

Konsertti Empire-salissa, 20.3.

Konsertti: Sibelius-Akatemian oppilaat, 9.4.

Kitaristien kevät konsertti, Helsingin konservatorio, 24.4.

Konsertti: Laulu äidille, Helsingin konservatorio, 8.5.

Fulbright-konsertti Empire-salissa, Simon Barrad, 14.5.

Draamaopastus Fannyn Sinebrychoffin seurassa, 15.5.

Konsertti Empire-salissa: Jutta Holmberg, 21.5.

Konsertti: Klassikkojen äärellä, pianisti Oliver Wu, 28.5.

Konsertti Empire-salissa, 4.6.

Helsinki-päivän ohjelmaa: draamaopastus Paul Sinebrychoffin seurassa, 12.6.

Konsertti: Aarioita ja liedejä, Irja Aurooran oppilaat, 18.6.

Pride-opastus museon kokoelmiin, 29.6.

Taiteiden yö: draamaopastus Fanny Sinebrychoffin seurassa ja konserttikimara, 25.8.

Pride-opastus museon kokoelmiin: Suomi 100 – Sateenkaaren väreissä ja työpaja, 7.9.

Konsertti: Viettelijöitä, noitia ja kuninkaita, Jutta Holmberg ja Aapo-Tapani Kilpelä, 11.9.

Opiskelijapäivä museossa: draamaopastus, luento ja työpaja, 5.10.

Konsertti Empire-salissa, Satu Strömberg ja Tuomas Taanila, 9.10.

Konsertti: Antiikista Amerikkaan, Meri Kiema, Niko Konttinen, Katri Humpilla, Kirsi Manninen, 23.10.

Konsertti: Laulu isälle, Helsingin konservatorio, Ritva Laamasen oppilaat, 13.11.

Adventtikonsertti Suomalaisen joulun lumo, Sibelius-Akatemia, Annika Ollinkari-Fagerholmin oppilaat, 27.11.

Paul ja Fannyn joulupöytä Kotimuseossa, 2.–31.12.

Konsertti: Joulun odotuksessa, Helsingin konservatorio, Ritva Laamasen oppilaat, 4.12.

VALKOINEN KELLARI

SIBA 1 Heikki Lahti & KOMIA: Suomalainen pelimannimusiikki kohtaa barokin, Mauno Järvelän luento, 13.1.

Workshop, Leena Hannula: Seniorit, lukiolaiset ja opiskelijat Kohtaamisia-projektin toimijoina, 20.1.

Workshop, Mirva Saukkola: Muodin klassikot, 20.1.

SIBA 2 Matti Mäkelä: Talonpoikaisen aluekulttuurin piirteitä ja Siba Folk Big Band: Kaustislaisen purppurin säveliä, Mauno Järvelän luento, 27.1.

Luento FT Tomi Huttunen: Kapinallisia kiertäjiä ja syrjäseutujen dokumentaristeja, 17.2.

Jussi 69:n rumpuklinikka, opastuksia ja eläinsuunnistus, Leena Hannula, 23.–26.2.

Mauno Järvelä ja Eeva-Leena Pokela:

Näppäripelimannien historiaa -esitelmä ja musiikkia, Sibelius-Akatemian musiikkikasvatuksen aineryhmän pelimannit, 24.2.

Luento: FM Tuija Peltomaa: Meriaiheet venäläisessä taiteessa, 9.3.

Mauno Järvelä ja Timo Ala-Kotila: Kaustislaiset mestaripelimannit, 16.3.

Luento: Leena Lindqvist: Eero Järnfeldt ja Mihail Clodt, 30.3.

Ritva Talvitie ja Arto Järvelä: Pohjalaista perinmemusiikkia yli kielirajan, 6.4.

Luento: Ilari Hannula ja Kari Bergström: Kun nuorisomusiikki valtasi Suomen, 8.4.

Luento: Helena Laakso: Venäläinen 1800-l. taide huutokauppamaailmassa, 13.4.

Luento: FM Sani Kontula: Suomalaiset taiteilijat Pietarin taideakatemiassa autonomian aikaan, 20.4.

Wikipedia-tapahtuma, 27.4.

Luento: Hanna Kemppi: Ikonikokoelmat Suomessa, 11.5.

Luento: Ira Westergård: Äiti, neitsyt, ja pyhä ruumis keskiajalla, 18.5.

Aalto-yliopiston opiskelijapäivä: Biotaide tulevan taidekasvatuskongressin teemoina, 27.5.

#Mun museo, nuorten kesätyöprojekti yhdessä Helsingin kaupungin kanssa, 6.–22.6.

Workshop: Mirva Saukkola: Belladonnasta kantasoluihin, 14.9.

Luento: FT Minna Tuominen: Johdattelua Asetelma-näyttelyyn, 5.10.

Luento: FT Julia Donner: Puutarhamaisemia, 12.10.

Luento: Keittiömestari Pekka Terävä: Taidetta lautasella, 19.10.

Wikipedia-tapahtuma, 26.10.

Luento: FT Minna Tuominen: Vanitas, 16.11.

Luento: Pastori, tietokirjailija Jaakko Heinimäki: Viini ja Elämän jano, 23.11.

Työpajatoiminta

PÄIVÄKODIT

Merellisiä tarinoita – Prinsessa ja sateenkaari, 25 ryhmää
Kukkia ja pikku ötököitä, 27 ryhmää

KOULUT

Iljan ihmiset – ihmisen mittasuhteet, 13 ryhmää

Kukkien salaiset viestit, 6 ryhmää

Ruotsin suurvalta-aika opetuksessa – Elämyksiä ja tarinoita, 7 ryhmää

Taidepiknik – taidetta eväsretkellä, 15 ryhmää

SENIORITOIMINTA (yhteensä 16 kertaa)

Tiepolo taiteilijana, 19.2.

Teatterimuseo, 20.2.

Kaustislaiset mestaripelimannit, 16.3.

Venäläinen maalaustaide, 18.3.

Maalari Vanitas-teoksen takana, 8.4.

Kun nuorisomusiikki rantautui Suomeen, 15.4.

Piirtäen ja maalaten – ihmisen mittasuhteet ja maiseman valot, 22.4.

Taidepiknik, 29.4.

Asetelma – Elämä tarjottimella, 7.10.

Kukkien kieli ja muuta symboliikkaa, 14.10.

Ruotsin suurvalta-ajan pyörteissä, 21.10.

Siffin senioriklubi ilmiönä, 28.11.
Asetelmamaalausta joulun henkeen, 18.11.
Ikoninäyttely, 25.11.
Sinebryhoffin perhe, 2.12.
Senioriklubin joulukonsertti, 9.12.

Muut työpajat

Kohtaamisia-projekti (Kallion lukio, Helsingin yliopisto ja Sinebryhoffin taidemuseon seniorit), 13.1., 20.1., 23.1., 10.2., 2.3.
Opiskelijapäivän työpaja, 5.10.
Suomi 100 sateenkaaren väreissä -työpaja, 3.12.

Muu toiminta

17.2. **Julkistusjuhla: Kuvajournalismi 2015 -kilpailun voittajan julkistusjuhla**
3.3. **Venäläiset mestarit -näyttelyn opastus** Sinebryhoffin taidemuseon ystäville, Reetta Kuojärvi-Närhi
21.4. **Ikonit-näyttelyn opastus** Sinebryhoffin taidemuseon ystäville, Ira Westergård
5.5. **Venäläiset mestarit -näyttelyn opastus museokorttilaisille**
7.5. **Venäläinen risteily**, yhteistyössä Didrichsenin taidemuseon kanssa, Nikolai Ratschinsky, Leena Hannula
16.6. **Tiepolo-opastus** Sinebryhoffin taidemuseon ystäville, Erkki Anttonen
31.8. **Kuraattorin kierros Tiepolo – Venetsialaisia fantasiaita -näyttelyyn**, Erkki Anttonen
6.9. **Ryhmiänsäntöinti -koulutus** Museoliiton jäsenille, Leena Hannula
21.9. **Kuraattorin kierros Ikonit-näyttelyyn**, FT Ira Westergård
25.10. **Ikonit-opastus Bysanttilaisille**, Ira Westergård
9.11. **Taiteilijatapaaminen Asetelma-näyttelyssä**: Anna Retulainen ja Heikki Marila
10.11. **Asetelma-näyttelyn opastus** Sinebryhoffin taidemuseon ystäville, Minna Tuominen
14.12. **Erikoisopastus Ikonit-näyttelyyn**

Liite 3, Teoshankinnat

Ateneumin taidemuseo

VUONNA 2016 SAADUT LAHJOITUKSET:

Juhana Blomstedt, 36 grafiikan teosta (serigrafioita) vuosilta 1959–2004
Ismo Kajander, Mr Halley II eli Mars kohtaa Venuksen, 1986, esine-teos
Emil Rautala, Margit Rautala-Kaipiaisen muotokuva, 1943, öljy kankaalle
Eero Järnefelt, Luonnoskirja, 1887
Ismo Kajander, Huomautuksia väreistä, 1990, esine-teos
Yrjö Ollila, Omakuva, 1915, lyijykynäpiirustus
Juhana Blomstedt, Table Mountain (1151), 2006–2008, öljy kankaalle
Seppo Näätänen, Palanut katedraali ja Risti, 1957–1959,

öljy kankaalle
Lennart Segerstråle, 18 maalausta vuosilta 1939–1973 ja 24 grafiikan vedosta
Victor Vasarely, nimetön, 1970-luku, serigrafia
Matti Koskela, Neljä sävyä, 2003, serigrafia
Carolus Enckell, nimetön, 1991, serigrafia
Juhana Blomstedt, Two unexpected visitors, 1979, guassi paperille
Juhana Blomstedt, nimetön, 1991, serigrafia
Juhana Blomstedt, nimetön, 1980, lyijykynä ja värikynä paperille
Juhana Blomstedt, kolme maalausta (Genesis-sarja, Pyramidi ja Nemesis 7), öljy kankaalle

VUONNA 2016 OSTETUT TEOKSET:

Carl Bengts, Legenda, 1929, öljy kankaalle
Juhana Blomstedt, Scène historique I (56), 1976, öljy kankaalle
Juhana Blomstedt, Symposion (797), 1992, öljy kankaalle
Juhana Blomstedt, Unelma valosta (922), 1997, öljy kankaalle
Juhana Blomstedt, Unelma valosta (923), 1997, öljy kankaalle
Juhana Blomstedt, Sans titre (1189), 2009–2010, öljy kankaalle
Tove Jansson, Omakuva, 1942, öljy kankaalle
Helene Schjerfbeck, Omakuva, 1912, öljy kankaalle
Beda Stjernschantz, Piirustusharjoitelma (Madonna), 1892–95, liitupiirros

Nykytaiteen museo Kiasma

VUONNA 2016 SAADUT LAHJOITUKSET:

Marjatta Hanhijoki, nimetön, 1987
Ernesto Neto, Apenas sentado no caminho da jibóia, 2016
Pekka Niskanen, video ja kehikko, teoksen Stefan Lindfors, Booa 2+2 lisäosa, 1993
Pekka Niskanen, A Girl Bathing in a Kitchen Sink, 2000
Ulla Virta, Rapu, 1992
Ulla Virta, Kotka, 1991
Ulla Virta, Vesikäärme, 1992

VUONNA 2016 OSTETUT TEOKSET:

Kader Attia, Kulttuuri, toinen korjattu luonto, 2014
David Blandy, Ice, 2015
David Blandy, Run, 2015
David Blandy, Mist, 2015
David Blandy, Moon, 2015
David Blandy, Sea, 2015
David Blandy, Sunset, 2015
Choi Jeong Hwa, Happy Happy, 2015
Axel Danielson & Maximilien Van Aertryck, Hyppytorni, (Hopptorner), 2016
EGS, Fragile Identity 3, 2016

Petri Eskelinen, Kuoleva tähti, 2016 20

Mikelis Fisiers & Error, Officers Ball Together with Extraterrestrials at the Vaulted Hall of Neu-Schwabenland in Honour of Osama bin Laden's elimination & Neu-Schwabenland Symphonie, 2011

Mikelis Fisiers, Walk in the Moonlight, 2014

Mikelis Fisiers, Full Moon, 2014

Mikelis Fisiers, Amenhotep's Androids Vandalize Nazi Base on Moon, 2014

Mikelis Fisiers, Yuri Gagarin's Heroic Death in Antarctica, 2014

Mikelis Fisiers, Fascists Sending Yetis into Outer Space, 2014

Ed Fornieles, Bathing, 2015

Ed Fornieles, Falling, 2015

Ed Fornieles, Climbing, 2015

Ed Fornieles, Sitting, 2015

Ed Fornieles, Sleeping, 2015

Ed Fornieles, Swimming, 2015

Tommi Grönlund & Petteri Nisunen, Kylmäkalle, 2016

Wade Guyton, X Poster (Untitled, 2008, Epson UltraChrome inkjet on linen, 84 × 69 in, WG2001), 2016

Kaarina Haka, nimetön, 2016

Jussi Heikkilä, Optotypes, 2015–16

Hannaleena Heiska, Something there is, 2016

Riikka Hyvönen, Fresh Meat in Fishnets!, 2015

Riitta Ikonen, Postitaide, 2003–

Juha van Ingen, ASLAP, 2016

Juha van Ingen, Web-Safe, 1999–2000

Juha van Ingen, Inter_active (Black and White), 2016

Flo Kasearu, Uprising, 2015

Flo Kasearu, Uprising (The Aircraft) I, 2015

Jonna Kina, Secret Words and Related Stories, 2016

Runo Lagomarsino, Sea Grammar, 2015

Jani Leinonen, Tottelemattomuuskoulu, 2015

Rachel Maclean: Let It Go – Part 1–6, 2015 48

Florian Meisenberg, the_tacit_one, 2015

Florian Meisenberg, somewhere_sideways, 2015

Florian Meisenberg, hihihihihihihihihihih, 2015

Florian Meisenberg, rghwori, 2015

Florian Meisenberg, the_anxiety_of_influence, 2015

Florian Meisenberg, towards_a_new_architecture, 2015

Pia Männikkö, Maisemakone, 2016

Nabb + Teeri, Mikromimesis, 2016

Reima Nevalainen, Surrender, 2015

Fanny Niemi-Junkola, Protection (Suoja), 2016

Pekka Niittyvirta, Untitled (Concrete House) sarjasta Monsters, Dark Mills and Angels, 2013

Pekka Niittyvirta, Untitled (Palace), sarjasta Monsters, Dark Mills and Angels, 2013

Pekka Niittyvirta, Untitled (Shine), sarjasta Monsters, Dark Mills and Angels, 2013

Jaakko Pallasvuori, How To / Location, 2011

Jaakko Pallasvuori, How To / Orientation, 2011

Jaakko Pallasvuori, How To / Craft, 2011

Jaakko Pallasvuori, How To / Internet, 2011

Jaakko Pallasvuori, How To / Critique, 2011

Pink Twins, Infinity, 2016

Angelo Plessas, Homo Cybersphericus, 2017

Anssi Pulkkinen, Discomposition (with a grid), 2015

Jon Rafman, Oh the humanity, unlimited edition, 2015

Tuomo Rainio, nimetön (Gravitaatioaalto), 2016

Charles Richardson, Carramesh, 2015

Charles Richardson, 27th March, 2015

Charles Richardson, Extra, 2015

Charles Richardson, Friend, 2015

Charles Richardson, Needles, 2015

Charles Richardson, Vanish, 2015

Jani Ruscica, Conservation in Pieces, 2016

Jarkko Räsänen, Sodankylä, 2016

Jarkko Räsänen, Caribbean Blues, 2016

Jarkko Räsänen, O.D.O. (Ordered Dance Online), 2016

Jarkko Räsänen, Pingpong, 2016

Jaanus Samma, A Chairman's Tale project – Showcase, 2015

Jaanus Samma, A Chairman's Tale project – Rise and Fall of Chairman, 2015

Noora Schroderus, Valkoinen Neliö 1, 2016

Noora Schroderus, Sarjasta maailman vahvin nainen, 2015

Noora Schroderus, Sarjasta maailman vahvin nainen, 2015

Noora Schroderus, Morsian, 2015

Chiharu Shiota, No Title 1, 2016

Chiharu Shiota, No Title 2, 2016 90

Chiharu Shiota, No Title 3, 2016

Axel Straschnoy, The Detective, 2017

Mari Sunna, Protected, 2016

Suohpanterror, Anonymous, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Suohpanterror, Planeterror, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Suohpanterror, Problem solved, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Suohpanterror, Pussy Sápmi, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Suohpanterror, Sámeeatnama diamánta, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Suohpanterror, sHell No!, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Suohpanterror, Sons of Sápmi, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Suohpanterror, Suohpangiehta, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Suohpanterror, Suohpangiehta, Target, sarjasta Checkpoint n:o 169, 2015

Jenna Sutela, Gut-Machine Poetry, 2017

Maria Tobola, Amber Kebab, 2016

Toni R. Toivonen, Giving Birth and Dying Still, 2016

Salla Tykkä, Giant, 2013

Amalia Ulman, White Flag Emoji 1–6, 2015

Timo Vaittinen, Hexual Spellings, 2015

Stuart Wrede, Fountain for St. Peters, Rome, 1969

Stuart Wrede, Decomposition, proposal for NYC for first Earth Day, 1970

Stuart Wrede, Le Spectre Duchiesse, NYC, 1975

Uushankintoja tehtiin v. 2016 123 kpl, lahjoituksia saatiin 5 kpl kolmelta eri taholta ja talletukseen otettiin 6 teosta (Paavo ja Päivi Lipposen rahaston talletus Kuvan keväästä ostetuista teoksista).

Kiasman kokoelmista lähti 67 teosta lainaan kotimaisiin museoihin ja 16 teosta ulkomaisiin museoihin.

Sinebryhoffin taidemuseo

VUONNA 2016 SAADUT LAHJOITUKSET:

Christian Horneman (1765–1844) Naisen muotokuva.

Miniatyyri, 1806.

Sinebryhoffin taidemuseon ystävät ry:n lahjoitus

VUONNA 2016 OSTETUT TEOKSET:

Giovanni Battista Tiepolo: Tutkielma naisen päästä, n. 1730, piirustus

Giovanni Battista Tiepolo (Edellisen teoksen kääntöpuoli):

Tutkielma miehen päästä, n. 1730, piirustus

Giovanni Domenico Tiepolo: Enkelit kantavat Carminin lempeämielisyyden tunnuksia, n. 1774–1775, grafiikka, viivasyövytys

Taulukko 1: Kansallisgallerian toiminnan laajuutta ja taloutta esittäviä keskeisimpiä tunnuslukuja vuodelta 2014-16:

	2016	2015	2014
Kokonaistuotot, milj. euroa	32,7	29,5	29,7
- OKM avustustuotot (kaikki yht.)	21,6	23,0	22,3
- Pääsylipputulot	4,7	3,3	3,5
- Muut varsinaisen toiminnan tulot	0,3	0,3	0,2
- Liiketoiminnan tuotot	2,6	2,4	2,5
- Yhteistoiminnan tulot	0,8	0,5	1,2
- Varainhankinnan tulot	2,5		
Kokonaiskulut, milj. euroa	31,5	30,4	28,1
Tilikauden tulos, milj. euroa (ennen rahastosiirtoja)	1,2	-0,8	1,5
Näyttelykäynnin keskitulo, €	6,09	6,16	6,03
Museokauppatoiminnan keskimyynti/museokävijät, €	2,18	2,35	2,48
Omarahoitusosuus, %	27	21	27
Asiakastyytyväisyys, (käynnin kokonaistyytyväisyys %)			
- Ateneum	93	92	94
- Kiasma	96	95	95
- Sinebrychoff	98	97	96
Näyttelytoiminnan kävijämäärä			
- kokonaiskävijämäärä	772 664	533 533	583 949
- maksavien kävijöiden osuus, %	59,0	56,7	59,2
Verkkovierailut KG:n sivustoilla, milj. käyntiä			
	1,65	1,39	1,05
Kokoelma- ja erikoisnäyttelyt, kpl			
- omissa museoissa kotimaassa	20	20	19
- muut museot kotimaassa	3	2	1
- muut museot ulkomailla	5	3	-
Kokoelmien liikkuvuus (kokoelma- ja näyttelylainat, kpl)			
- kotimaahan	331	533	642
- ulkomaille	72	189	86
- valtion taideteoskokoelmasta esillä, %	74	74	77
Kokoelmien hankinnat (ostetut teokset, kpl):			
- Kansallisgallerian kokoelma	116	135	78
- Valtion taideteostoimikunnan kokoelma	140	128	150

Japanilaisen yhteistyökumppanimme DNP:n kanssa tuotettu Helene Schjerfbeck -sovellus käytössä.

KUVA: ANNA KARI / KANSALLISGALLERIA

Yksityiskohta Ateneumin Suomen taiteen tarina -kokoelmanäyttelystä.

KUVA: HANNU AALTONEN / KANSALLISGALLERIA

**KANSALLISGALLERIA •
FINLANDS NATIONALGALLERI •
FINNISH NATIONAL GALLERY •**

ATENEUMIN TAIDEMUSEO • NYKYTAITEEN MUSEO KIASMA • SINEBRYCHOFFIN TAIDEMUSEO